

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCA

Kofun – Starověké mohyly v Japonsku

古墳

Kofun – Ancient burial mounds in Japan

OLOMOUC 2011

Bc. Csilla Batta

Vedúci diplomovej práce: Mgr. Pavla Slavičková, Ph.D.

Podklad pro zadání

Prehlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne a uviedla všetky použité pramene a literatúru.

Brno, 10.8.2011

Bc. Csilla Batta

.....

Anotácia

Cieľom magisterskej diplomovej práce je predstaviť pohrebné mohyly zv. kofun a to všeobecným opisom týchto stavieb a detailnou charakteristikou vybraných desiatich mohýl z okolia mesta Nara, medzi ktorými prevažujú hroby vodcov nižšej hodnosti nad cisárskymi mohylami. Úvod do hlavnej problematiky tvorí predstavenie pohrebných tradícií v predošlých dobách (Džómon a Jajoi), z ktorých sa vyvinuly prvky typické pre pohreby v dobe Kofun. Ako výsledok výskumu v práci je poukázané na spoločné a rozdielne rysy cisárskych kofunov a mohýl patriacich osobám vo vysokom spoločenskom postavení, ako aj na výnimočné vlastnosti vybraných hrobov, kvôli ktorým sa z historického a kultúrneho hľadiska považujú za cennými pamiatkami.

Kľúčové slová: kofun, mohyla, pohrebná komora, haniwa, hrobné predmety, hlinená keramika, pohrebné rituály

Ďakujem vedúcej diplomovej práce, Mgr. Pavle Slavíčkovej, Ph.D. za čas venovaný mojej práci a za cenné rady, Mgr. Barbore Leštáchovej za jazykovú korektúru a Zsoltovi Szeteimu za technické umožnenie venovať sa mojej diplomovej práci aj mimo voľného času a za psychickú podporu.

Obsah

Úvod	8
1 Hroby a pohrebné rituály od doby Džómon do doby Kofun	10
1.1 Pôvod obyvateľov japonských ostrovov	10
1.2 Rôzne formy pohrebu v dobe Džómon a Jajoi	11
1.2.1 Doba Džómon	11
1.2.2 Doba Jajoi	12
1.3 Osídlenia v dobe Jajoi	13
1.4 Typy cintorínov v dobe Jajoi	14
1.4.1 Cintoríny rozdelené podľa spoločenského statusu	14
1.4.2 Znaký sociálneho rozvrstvenia	15
1.4.3 Typy nádob na uchovanie pozostatkov a ďalšie spôsoby pochovávaní.....	16
1.5 Pohrebné rituály	17
2 Kofun	20
2.1 Charakteristika obdobia Kofun	20
2.1.1 Život na dedine v dobe Kofun	21
2.2 Výskyt a formy kofunov	23
2.2.1 Výskyt kofunov	26
2.3 Pohrebné praktiky a rituály	28
3 Haniwa	31
3.1 Haniwy podľa tradície oblasti Kinai	31
3.2 Umiestnenie haniw na mohyle	32
3.3 Tvary haniw	33
3.4 Výroba haniw	36
4 Pohrebné mohyly kofun v okolí Nary	38
4.1 Hokenojama kofun	38
4.2 Hašihaka kofun	39
4.3 Čausujama kofun v Sakurai	40
4.4 Cubai Ócukajama kofun	42
4.5 Muro Mijajama kofun	43

4.6 Udozuka kofun	45
4.7 Išibutai kofun	46
4.8 Takamacuzuka kofun	47
4.9 Kitora kofun	49
4.10 Fudžinoki kofun	51
Záver	56
Resumé	58
Zoznam použitých prameňov a literatúry	59
Obrazová príloha	64
Zdroje obrazovej prílohy	69

Úvod

Aj keď je smrť prirodzenou súčasťou života, pre ľudí odjakživa znamenala niečo mystické. Je to koniec iba života pozemského a to, čo nasleduje po ňom je tá veľká záhada, kvôli ktorej rôzne kultúry praktizovali rozličné zvyky. Bola to obecná mienka, že duša človeka žije naďalej, a že k pohodlnému posmrtnému životu majú dopomôcť tí živí, ktorí patrili do rovnakej komunity so zosnulým. Podobne to bolo aj v Japonsku.

Archeologické nálezy z rôznych období nám pomáhajú pochopiť, ako žili obyvatelia japonských ostrovov, a práve hroby sú bohatými zdrojmi informácií. Spolu s telom totiž boli častokrát pochované rôzne predmety, ktoré boli považované za dôležité v každodennom živote. Veľa napovedá aj forma hrobu. Sprvu o vyspelosti civilizácie, o ich predstavách o posmrtnom živote, neskôr o spoločenskom postavení pochovaného.

Táto práca sa zaoberá predovšetkým s pohrebnými mohylami zvanými *kofun*, ktoré sa stavali na území Japonska od tretieho až po ôsme storočie a boli určené pre spoločensky vyššie postavených jedincov. Výskum je zameraný na kofuny, ktoré sa vyskytujú v blízkosti mesta Nara na ostrove Honšú, keďže je to oblasť, ktorá bola centrárou moci, pôsobili tu najdôležitejšie osobnosti starovekého Japonského štátu a tým pádom sa tu nachádzajú aj ich hroby.

Diplomová práca je rozdelená na kapitoly a podkapitoly, pričom je venovaná pozornosť hrobom a pohrebným rituálom predošlých období, tzn. dobe Džómon (14tis. pred n.l. - 300 pred n.l.) a Jajoi (300 pred n.l. - 300 n.l.), všeobecnej charakteristike a priblíženiu pojemu *kofun*, ako aj najdôležitejším pohrebným predmetom, hlineným soškám zvanými *haniwa*. Najobsahlejšiu časť práce tvorí detailná charakteristika konkrétnych hrobov a to opisnou formou začínajúc vonkajšími rysmi, pokračujúc cez vnútornú konštrukciu až po vymenovanie nájdených predmetov v hrobu, ak dané informácie boli v čase písania práce zverejnené. Niektoré hroby sú vyhlásené za cisárske a tie patria pod kontrolu *Agentúry imperiálnej domácnosti*¹, ktorá nepovoľuje ich prieskum ani pre vedecké účely. Z tohto dôvodu o hrobách považovaných za najvýznamnejšie je paradoxne dostupných najmenej informácií.

Na území Japonska sa nachádzajú tisícky pohrebných mohýl rôznych veľkostí. Keďže je ich také početné množstvo, vedci sa zaoberajú iba s exemplármi, ktoré sú z nejakého

¹ Prekl. autora z ang. Imperial Household Agency

dôvodu výnimočné. V tejto práci je obsiahnutých desať hrobov, z ktorých sú dve vyhlásené za imperiálne, zbývajúcich osem mohlo patriť vysokopostavenému členovi danej skupiny, alebo klanu.

Podnetom k téme bol autorov záujem o staroveké dejiny, resp. o architektúru antických dôb. Autor neštudoval v odbore dejín a archeológie a preto je práca určená predovšetkým študentom japonských dejín a kultúry.

Zdrojom informácií boli z prevažnej časti knihy poskytnuté knižnicou Národnej Rady Japonska v Tokiu a univerzitnou knižnicou Gakušūin a články publikované na internetu. Pri písaní všeobecných poznatkov a o zvykoch spojených s pohrebmi v dobe Džómon a Jajoi najväčšiu pomoc znamenala kniha s názvom *Himiko and Japan's Elusive Chieftdom of Yamatai*. Jej autorom je Edward J. Kidder, ktorého vedecké práce v oblasti archeológie kofunov boli cennými zdrojmi aj pri vypracovaní ostatných častí. Pri spracovaní kapitoly o haniwách autor čerpal výhradne z publikácií historičky Fumio Miki, pretože ich považoval za najvedeckejšie. Kniha *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology* (Melvin C. Aikens, Higuchi Takayasu) poskytla detailné informácie o jednotlivých kofunoch, ktorých charakteristika predstavuje hlavnú tému diplomovej práce. Z webových stránok sa najviac osvedčila <http://heritageofjapan.wordpress.com>, ktorá pravidelne publikuje najnovšie články zverejnené v médiách súvisiace s japonskou archeológiou. Sekundárnym zdrojom informácií boli aj poznatky z výstav o starovekom Japonsku v Národnom múzeu v Tokiu, kde sa autorka zúčastnila na ročnom študijnom pobyte v školskom roku 2009/2010.

V textu sa vyskytujú japonské výrazy, ktoré sú prepísané do latinky slovenskou transkripciou.

Súčasť diplomovej práce tvorí aj obrazová príloha, ktorá má dopomôcť k lepšej predstavivosti a k ľahšiemu pochopeniu textu.

1 Hroby a pohrebné rituály od doby Džómon do doby Kofun

Najväčší počet archeologických nálezov z japonského staroveku sa nachádza na severnej časti ostrova Kjúšú a na juhozápadnej časti ostrova Honšú, keďže s najväčšou pravdepodobnosťou japonské ostrovy začali byť obývané smerom z juhu, pretože je to oblasť najpriľahlejšia ku kontinentu. Nasledujúca kapitola sa bude zaoberať informáciami o pôvode obyvateľov predovšetkým južnej časti Japonska.

1.1 Pôvod obyvateľov japonských ostrovov

Existujú rôzne teórie o tom, odkiaľ pochádzali ľudia, ktorí obývali ostrovy dnešného Japonska (konkrétne Kjúšú a juhozápad Honšú) v staroveku. Na základe rozboru kostier z cintorínov na Honšú je dokázané, že v období Jajoi tu boli hlavne imigranti zo severnej Ázie a tzv. proto- Japonci, ktorí sa na ostrovy dostali z juhovýchodnej Ázie. Na vypracovaní tejto tézy sa podieľala organizácia *Ničibunken* 日 文 研 (Medzinárodné výskumné centrum pre japonské štúdiá v Kjóte) v roku 1997.²

Výsledkom ďalších štúdií je poznatok, že počet obyvateľstva koncom obdobia Džómon a v Jajoi v porovnaní s predchádzajúcim obdobím značne klesol. Nie sú zatiaľ dostatočné dôkazy na to, aby sa dal určiť dôvod. Predpokladá sa, že to bol prirodzený proces, keďže územie Japonska bolo v tom období pomerne preľudnené. Preto bolo potrebné, aby sa hustota obyvateľstva rozptýlila. Túto zmenu do istej miery mohol ovplyvniť aj fakt, že sa menilo podnebie, teplota vzduchu klesla pod priemer. Zároveň došlo k centrifugálnej migrácii ľudu smerom od vnútra zeme k pobrežiu, predovšetkým na východ a sever, do oblasti Tóhoku.³

Kvôli rôznym klimatickým zmenám, spôsobom života a pochovávaní sa z každého obdobia zachovalo iné množstvo ľudských pozostatkov v rôznej kvalite. O rozličných formách a zvykoch pohrebu bude nasledujúca kapitola.

2 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chieftdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s.

3 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chieftdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 59-60

1.2 Rôzne formy pohrebu v dobe Džómon a Jajoi

Ľudia už od pravekých čias venovali pozornosť tomu, aké miesto a akú formu posledného odpočinku zvolia svojim blízkym. Spôsoby sa časom menili. Niektoré boli vhodnejšie na prezerváciu pozostatkov, niektoré menej. V tejto kapitole budú opísané rôzne zvyky v chronologickom poradí.

1.2.1 Doba Džómon 縄文時代

Doba Džómon sa datuje od výskytu prvej keramiky v Japonsku (približne 14 tisíc pred n.l.), ktorá sa vyznačuje šnúrkovým ornamentom, podľa ktorej bola pomenovaná celá doba. Trvá do roku 300 pred n.l., kedy sa začína doba Jajoi.⁴

Z doby Džómon sa zachovalo veľké množstvo ľudských pozostatkov vďaka tomu, že jedným zo spôsobov pochovávania bolo uloženie mŕtveho tela do hromady mušleí. Najznámejším mušľovým hrobom (*kaizuka* 貝塚) je mušľová hromada Jošigo (obr. 1) pri meste Tahara v prefektúre Aiči. V mušľových hromadách boli konzervované aj iné kosti, než ľudské. Odtiaľ vieme, že v období Džómon na území Japonska najbežnejšími cicavcami boli jelene, diviaky, psy a kone. V severnej oblasti krajiny, v prefektúre Aiči a na Hokkaidó, sa našli kosti aj veľkých mačiek, ktoré časom postupne vymreli.⁵

Od stredného Džómonu boli mŕtvi pochovávaní do jám v skrčenej polohe, hlavne, ak boli do hrobky umiestnení na chrbte. Kostry boli často uložené vo dvojiciach.

Bohatým náleziskom je cintorín Doigahama v prefektúre Jamaguči. Bolo tu nájdených mnoho císt, ktoré slúžili ako hroby. V niektorých boli telá pochované hromadne, v niektorých vo dvojiciach a v niektorých sa našla iba jedna kostra. Je však jasné, že sa mužom dostalo väčšej starostlivosti, boli uložení vo vystretej polohe na chrbte, alebo v mierne skrčenej na boku. Ženy umiestnili k nohám muža skrčené tak, aby sa zmestili do hrobu. Cisty boli často zväčšené, pretože z nich vznikali rodinné hrobky a postupne do nich pochovávali ďalších zosnulých členov rodiny.⁶

Hrobové predmety zatiaľ neboli obvyklé, vyskytujú sa však kostýmy a šperky, ktoré indikujú vyšší spoločenský status v rámci skupiny. Sú to hlavne náramky a náušnice na ženách. Takéto hrobky boli nájdené výhradne pri pobreží.

4 MASON, R. H. P., CAIGER, J. G. *Dějiny Japonska*, 2007, s. 20-21

5 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 71

6 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 96

Vo vnútrozemí je pôda kyslejšia, preto sa v nej mohlo uchovať len veľmi nepatrné množstvo materiálu vhodného na archeologický rozbor.⁷ Na strednom a severnom Honšú v centrálnej časti osady z tohto obdobia boli nájdené nie veľmi hlboké jamy, ktoré sú považované za hroby. V ich blízkosti sa nachádzalo veľké množstvo hlinených figurínok, predovšetkým zobrazujúce ženy s veľkým bruchom, ale aj iné. Väčšina z nich bola rozbitá, čo znamená, že boli používané pri rôznych rituáloch, ako napr. rituály na uzdravenie, pre plodnosť a podobne. Tieto sošky sa nazývajú po japonsky *dógu* 道具 (obr.2.), a sú typické pre džómonsú kultúru. *Dógu* nie sú realistickými obrazmi človeka, majú symbolický charakter. Zobrazujú postavy s väčšou hlavou, krátkymi ramenami a s kompaktným telom. Sošky zobrazujúce ženy s veľkým bruchom sú jednoznačne spojené s plodnosťou. Mali napomôcť rýchlejšiemu otehotneniu, ľahšiemu pôrodu, ale aj bohatej úrode.⁸ Najviac preskúmané náleziská z tejto doby sú Kowašimizu v Čibe, Akajama v Gunme, Sasaki a Nagamine v Iwate.⁹

Koncept cintorínov, oddelenie mŕtvych od živých, ako aj náznaky spoločenského rozvrstvenia sa objavili v pozdnom Džómone a v rannom Jajoi.

1.2.2 Doba Jajoi 弥生時代

Podľa keramiky bolo pomenované aj toto obdobie. Doba Jajoi sa vyznačuje nezdobenou, pravidelne tvarovanou keramikou. Datuje sa približne od roku, keď bola z kontinentu prevzatá kultúra pestovania ryže a roľnícka výroba vôbec, t.j. 300 pred n.l. a končí v roku 300 n.l., kedy sa začína obdobie mohylovej kultúry.¹⁰

Do ranného Jajoi z hrobov úplne vymizli hlinené sošky, telá sa začali pochovávať do obrovských pohrebných džbánov (obr. 3) a začali sa formovať cintoríny mimo osídlenia. Ďalším dôležitým faktom je, že sa začínajú prvýkrát objavovať rysy spoločenského rozvrstvenia.

Zvyk pochovávať mŕtvych do džbánov (obr. 2) bolo typické pre severné Kjúšú v rannom a strednom období Jajoi. Džbány dokázali konzervovať kostry uložené do vysoko kyslej vulkanickej pôdy tak dobre, že je možné určiť aj pohlavie aj vek zosnulého.

7 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 92

8 <http://heritageofjapan.wordpress.com/just-what-was-so-amazing-about-jomon-japan/ways-of-the-jomon-world-2/jomon-crafts-and-what-they-were-for/the-mystery-of-the-clay-dolls/>

9 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 94

10 VASILJEVOVÁ, Zdenka. *Dějiny Japonska*, 1986, s. 29-38

Podľa hrobu sa dá určiť aj spoločenský status mŕtveho. Ľudia, ktorí vykonávali pohrebný obrad dávali najavo svoj vzťah k mŕtvemu niekoľkými spôsobmi. S niektorými pochovali rôzne predmety, iných pochovali oddelene od ostatných. Po preštudovaní týchto faktov bolo zistených veľa údajov o starovekej japonskej spoločnosti.¹¹

1.3 Osídlenia v dobe Jajoi

Dobu Jajoi charakterizujú veľké migrácie, z kontinentu sa prisťahovali nové skupiny ľudí, ktoré so sebou priniesli nové techniky. Ľudia sa začali venovať roľníctvu. To znamená, že sa usadili na jednom mieste a formovali menšie osídlenia.

Obvyklé jajoiské dediny, nazývané *kangó-šúroku* 環濠集落, mali okrúhly tvar a boli obklopené ochrannou hrádzou. Podľa ich veľkosti sa usudzuje, že tieto hrádze boli skôr symbolické ako praktické. Väčšiu obranu ponúkali strážne veže postavené na strategicky významných miestach. Niektoré dediny boli chránené dvojitou hrádzou.¹²

Najstaršou z týchto dedín je nálezisko Naka v prefektúre Fukuoka. Okolo obydľia bol postavený prvý plot, po ktorom nasledovala hrádza naplnená vodou, potom ďalšie dva ploty asi 10m ďaleko od seba. Vonkajšiu vrstvu tvorili asi 30cm vysoké tyče vsunuté do zeme husto vedľa seba.¹³

Najtypickejšie osídlenie v období Jajoi tvorila skupina ôsmich až desiatich domov. Domy mali iba jednu miestnosť so zníženou podlahou oválneho, kruhového, alebo štvorcového tvaru so zaokrúhlenými rohmi, často s ohniskom v strede miestnosti. Na vrchu strechy bol otvor, ktorým mohol unikáť dym. Spodná vonkajšia časť domu bola posilnená hlinenou stenou. Táto stena v kombinácii s menšou hrádzou okolo domčeku umožnila vodotesnosť miestnosti. Domy postavené na ryžových poliach, alebo na miestach, kde bolo vyššie riziko záplav neboli vybavené ohniskom. Duchovní a politickí vodcovia niektorých komunít mali domy so zvýšenou podlahou.¹⁴

Na rozdiel od doby Džómon bolo pre cintorín určené miesto mimo dediny a nie v strede osídlenia. Existovalo viac typov cintorínov, s touto témou sa zaoberá nasledujúca

11 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 116

12 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 71-78

13 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 71-78

14 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 71-78

kapitola.

1.4 Typy cintorínov v dobe Jajoi

Z tohto obdobia rozlišujeme dva typy pohrebísk, a to lineárny a zložený, alebo kompaundný.

V prípade **lineárneho cintorína** džbánové hroby sú umiestnené vedľa seba do dvoch lineárnych radov, ako keby priestor medzi nimi formoval cestu. Nie sú rozoznateľné hrobové zoskupenia. Tieto cintoríny patria k menším osídleniam, ale aj k väčším strediskám regiónu. Do hrobov neboli ukladané žiadne predmety. Tento typ cintorínu je typický pre ranný a stredný Jajoi.¹⁵

Na druhej strane **kompaundné cintoríny** patrili výhradne k väčším osadám a dedinám, ktoré boli centrami danej oblasti. Do hrobov sa ukladali aj rôzne predmety, ako napríklad bronzové dýky.¹⁶

Hrob umiestnený v centrálnej časti vynikal stále najviac, preto sa vedci domnievali, že patril vodcovi, a okolité vazalským vodcom. Existuje však mnoho faktov, ktoré túto teóriu vyvracajú. Bolo zistené, že zmiešané cintoríny boli vytvorené na základe následníctva. Navyiac, ku každej dedine patrí iba jeden takýto cintorín a s jedným „vodcovským“ hrobom. Po mnohých štúdiách sa došlo k záveru, že telá pochované na týchto miestach patrili vyvoleným mužom z regionálnych jednotiek, čo zdôrazňuje dôležitosť súdružnosti v rámci komunity, ako aj vodcovstvo v rámci komunít.¹⁷

1.4.1 Cintoríny rozdelené podľa spoločenského statusu

Na základe nálezov z pozdného Jajoi je doložené, že cintoríny v tejto dobe už boli rozdelené podľa sociálneho statusu. Rozlišujeme cintoríny obyčajných ľudí a cintoríny vazalských vodcov.¹⁸

Cintoríny obyčajných ľudí sa vyznačujú tým, že do džbánových hrobiek bolo, ak vôbec, uložených veľmi málo pohrebných predmetov (najviac dva kusy, zvyčajne bojové náradia). V porovnaní s ranným Jajoi je zarážajúce, že lineárna štruktúra vymizla, a bola nahradená systémom, ktorý sa na prvý pohľad zdá byť ako skupina veľmi neorganizovane rozmiestnených hrobov. Výsledky výskumov však poukázali na

15 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 132

16 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 132

17 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 132

18 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 173- 175

to, že sa k jednotlivým hrobom pridávali ďalšie podľa príbuzenského vzťahu. Je dôležité poznamenať, že ide o úzke príbuzenstvo, reťazec týchto hrobov je veľmi krátky a zvyčajne ide o dva až tri hroby.¹⁹

Najlepším príkladom pre takýto cintorín je nálezisko Dodžojama v meste Čikušino v prefektúre Fukuoka, kde bolo pochovaných viac ako sto mŕtvych.

Na tomto cintoríne vynikajú tri hroby, ktoré sú umiestnené oddelene od ostatných, a sú bohato vybavené pohrebnými predmetmi. Keďže sa v týchto hroboch našli náramky z mušlí na ruke tela, historici sa domnievajú, že ide o hrob vyššieho člena skupiny, teda šamana.²⁰

Cintoríny vazalských vodcov majú iné charakteristiky. Ako príklad nám slúži lokácia C na nálezisku Kurijama v meste Amagi v prefektúre Fukuoka. V niektorých hroboch sa našlo viacej hrobných predmetov, v ostatných ani jeden. Tieto cintoríny sa nachádzajú v tesnej blízkosti osídlenia, ktorému vodcovia vládli. Zaujímavosťou je, že v tomto prípade je línia hrobných zoskupení dlhšia a stabilnejšia ako na cintorínoch obyčajných ľudí. Zatiaľ nie je s úplnou istotou dokázaný vzťah medzi hrobmi v jednotlivých zoskupeniach. Môže ísť o hlavu rodiny, domácnosti, ale aj väčšej jednotky, ako napríklad klanu.²¹

Vyššie spomenuté fakty sú len všeobecnými znakmi toho, že v dobe Jajoi už existoval istý spoločenský rebríček. Nasledujúca kapitola sa zaoberá s ďalšími znakmi sociálneho rozvrstvenia.

1.4.2 Znaky sociálneho rozvrstvenia

Znaky spoločenského rozvrstvenia sa objavili prvýkrát v džbánovom hrobe na severe Kjúšú, kde sa našli cudzie telesá spolu s pozostatkami zosnulého. Boli to hlavne bronzové predmety z čínskej dynastie Han – zrkadlá, meče, dýky, ornamenty a korále, z ktorých predovšetkým prvé tri boli znakmi authority. Bronz podľa tradície predstavoval spoločenské postavenie.²²

Bronzové zrkadlá, ktoré na svojej dôležitosti naberajú v dobe Kofun, boli statusovým znakom imigrantov zo severného Kjúšú. Meče boli považované za magické. Neslúžili

19 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 173-175

20 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 173-175

21 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 175-178

22 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 85

len ako hrobové predmety, ale často boli pochované do zeme, aby oplodnili pôdu, ochraňovali sejivo a zničili nepriaznivé elementy.²³

Nálezisko Jošinogari v prefektúre Saga je najlepším príkladom pre sociálne rozvrstvenie spoločnosti. Svätyňou dediny bola vodcova mohyla (*funkjúbo* 墳丘墓) blízko vonkajšej hrádze. Vede sem cestička od juhu, preto sa predpokladá, že náhrobok bol orientovaný smerom na juh. Ide o asi 2.5 m vysoký kopec, v ktorom je umiestnený vodca. Okolo kopca je vykovaných osem jám, ktoré obsahujú osem párov horným otvorom spojených džbánov. Centrálny náhrobok teda patrí patriarchovi, a tie, ktoré sú umiestnené okolo, sú hrobmi príbuzných. Džbány sú lakované čiernou, alebo červenou farbou kvôli vodotesneniu. Skoro v každej hrobke sa našli hrobové predmety.²⁴

1.4.3 Typy nádob na uchovanie pozostatkov a ďalšie spôsoby pochovávaní

Severné Kjúšú stále odzrkadľovalo vonkajšie vplyvy, aj preto svojich mŕtvych pochovávali všetkými možnými spôsobmi: do drevených rakiev, do císt a dolmenov v rannom Jajoi, do císt a džbánov v strednom Jajoi a do jám a občas do drevených rakiev v pozdnom Jajoi. Spôsob pochovania bol selektívny. Niektorí jedinci boli v postavení, aby boli pochovaní do rakvy, iní do džbánov, iní zase do jám.²⁵

Najstaršie rakvy pochádzajúce z Jajoi pozostávajú z minimálne šiestich dosiek: dva konce, dve bočné steny, spodok a vrch. Najviac takýchto rakiev bolo nájdených na nálezisku Itazuke vo Fukuoke.²⁶

Na začiatok obdobia Jajoi sú datované dolmenové typy hrobov. Telo bolo uložené do rakvy, alebo džbánu, a takto bolo umiestnené do jamy, ktorú potom zakryli veľkou krycou skalou. Takýto typ hrobov je veľmi zriedkavý, nemal dlhú tradíciu a je typický len pre oblasť Saga a Nagasaki.²⁷

Časom jamy vystriedali mohyly (*zuka*), nemajú však nič spoločné s obrovskými náhrobnými mohylami tretieho storočia, s tzv. *kofunmi*. Hodnotné sú nálezy zo Šimauči

23 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 85

24 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 86

25 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 97

26 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of-wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/>

27 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of-wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/>

v prefektúre Mijazaki. Boli tu objavené mohyly, ktoré pôvodne mohli byť veľmi nízke, dnes sa už nachádzajú pod zemou, preto ich nález bol často náhodný.²⁸

Iná forma pochovávaní bol tzv. „štvorcový priekopový pohreb“ (*hókei-šúkóbo* 方形周溝墓), ktorý sa vyskytoval v oblasti Kinki v centre Kansai. V tomto prípade je jedna priekopa obklopená štyrmi ďalšími, ktoré sú dlhšie ako tá stredná, a sú umiestnené tak, aby tvorili presný štvorec. Stredná priekopa je stavaná vyššie, pretože má byť miestom posledného odpočinku spoločensky najvyššie postaveného človeka danej generácie.²⁹

U týchto typov hrobov boli vo vedľajších priekopách často umiestnené telá detí do džbánov. Priekopy boli dosť dlhé (niekedy aj 10m) na to, aby mohli byť využité ako hromadné hroby. Takéto priekopové štvorce sú zvyčajne stavané tesne vedľa seba.³⁰

Za spomenutie stojí ďalšia forma pohrebu, ktorá je typická výhradne pre región San'in na Honšú. Je to typ *josumi toššucugata funkjúbo* (四隅突出方墳丘墓). Sú to nízke mohyly štvorcového, alebo rektangulárneho tvaru s výbežkami na každom rohu, ktoré smerujú dole, k základnej úrovni hrobu. Symbolizujú konce dvoch mostov, ktoré diagonálne prechádzajú od jedného rohu k druhému, a krížia sa v pravom uhle. Na vrchu je vytvorená jama na pochovanie pozostatkov vládca. Žiadne predmety pochované s mŕtvym neboli objavené.³¹

Hroby a mohyly sú miestami posledného odpočinku a častokrát sú pamätníkom pochovanej osoby hoci aj dlhé tisícročia. Síce nehmatateľnými, ale takisto dôležitými prvkami pohrebov sú ich sprievodné rituály. Týmito rituálmi sa zaoberá nasledujúca kapitola.

1.5 Pohrebné rituály

Už od pradávnych čias k pohrebným rituálom patrili najatí smútiaci, takisto ako tancujúci a spievajúci zbor zvaný *asobi-be*. Zvláštnym elementom pohrebu bolo správanie sa blízkych. Nebolo neobvyklé sebauškrcovanie, uškrcovanie iných kvôli obetovaniu, odrezanie vlasov, odseknutie nôh, provokatívne a hlasné nariekanie.

28 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 97

29 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 97

30 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 97

31 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 103

Smútenie trvalo osem až desať dní.³²

Mnoho kostier bolo nájdených s vybitými zubami. Vybíjanie zubov bolo dlho tradíciou už aj pred obdobím Jajoi, od ranného Džómon. Patrilo k rôznym rituálom, ako napr. dosiahnutie plnoletosti, prijatie do kmeňu, svadba a taktiež aj smrť. Vybíjalo sa od dvoch do štrnástich zubov, najčastejšie horné očné zuby, len zriedkakedy spodné. Tieto zvyky úplne vymizli za vlády Himiko.³³

Praktiky znovupochovania (*saisóbo* 再送墓) naznačujú, že v období Jajoi ľudia smrť chápali ako dlhší proces, v ktorom sa duša človeka oddeľuje od tela. Verili, že tento proces sa dá zastaviť, ba dokonca aj navrátiť, ak sú vykonané potrebné ceremónie. Pre tento účel bola postavená špeciálna chalupa (*moya* 母屋) a obdobie smútku, presnejšie doba medzi smrťou a pohrebom sa nazvala *mogari* 殯. *Mogari* bolo obdobie pre „volanie duše späť“.³⁴

Harunari proces znovupochovania opisuje nasledovne: „*Pozostalý bol pochovaný a neskôr exhumovaný. Isté kosti boli vybrané a pochované v džbánoch, zvyšné kosti boli spálené; alebo mŕtvola bola rozpitvaná tak, aby mäso bolo oddelené od kostí, vybrané kosti boli rozštiepené, alebo spálené, zbytky boli pochované do džbánu.*“

Druhý spôsob mal slúžiť k zabráneniu toho, aby sa duch mŕtveho vrátil, keďže živí mali strach, že budú posadnutí duchmi zosnulých. V podstate celý akt sekundárneho pohrebu bol riadený týmto strachom. Zvoleným spôsobom primárneho pohrebu v Jajoi bol pohreb do jám, ale sekundárneho stále do džbánov, ktoré boli často hromadne uložené do jednej obrovskej jamy.³⁵

Komunity museli udržiavať špeciálne miesto na rozkladanie mŕtvol. Po určitej dobe, po „poslednej smrti“, tieto mŕtvoly boli exhumované, alebo extrahované, kosti boli očistené, rozdrtené na čo najmenšie kúsky. Tieto zvyšky boli nasypané do džbánov s úzkymi hrdlami. Čím užšie bolo hrdlo, tým bola väčšia šanca, že sa obsah uchová. Tieto džbány potom vložili do jám krkom hore. Archeológovia na nálezisku Oki II v meste Fudzioka v prefektúre Gunma zistili ešte viacej detailov, ktoré sa týkajú týchto praktík.³⁶

32 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 68

33 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 68

34 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 94-95

35 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 99

36 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of->

Po vyhrabaní kostí na prečistenie bolo odstránených niekoľko zubov, spravila sa na nich diera (perforácia), aby ich mohli nosiť príbuzní. Kostí boli potom pochované do džbánu a zvyšky boli spálené. Do džbánu častokrát priložili aj zvieracie kosti, ktoré pravdepodobne slúžili ako obeť. Zuby nosené príbuznými časom boli tiež vrátené do hrobu.³⁷

Znovupochovania boli praktizované až do konca siedmeho storočia, teda do vystavenia hlavného mesta Fudžiwara-kjó (694-710). Vtedy sekundárne pohreby bolo nutné zrušiť, keďže v rušnom meste rozkladajúce sa mŕtve telá boli neznesiteľné, hlavne po trpkých skúsenostiach s morom. Reformy Taika (rok 645) zakázali stavanie chalúp *moya*, a *mogari* bolo povolené výhradne pre panovnícku rodinu. Tento fakt je opísaný aj v japonských kronikách *Nihon šoki*.³⁸

Vo Fudžiwara-kjó *mogari* trval necelý rok (246-306 dní), ale po presťahovaní sa do nového hlavného mesta, do Nary v roku 710, *mogari* už nikdy netrval dlhšie než 17 dní. Táto doba bola dostatočná na všetky potrebné prípravy k pohrebu. Približne v tejto dobe prestali pochovávať cisárov do kofunov. To znamená, že zánik *mogari* je spojený so zánikom pohrebných mohýl. Cisár Monmu bol posledným *misasagim* (cisár pochovaný do mohyly).³⁹

Základom sekundárneho pohrebu je odmietanie konečnosti smrti. Táto idea pravdepodobne úzko súvisí so skúsenosťami so stavmi kómy, alebo so zážitkami blízko smrti. To znamená, že smrť je proces a nie náhla zmena. Kostí reprezentujú nesmrteľnosť ľudskej duše. Pohodlie zosnulých má byť zabezpečené živými, v opačnom prípade živí budú trestaní.⁴⁰

[wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/](http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of-wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/)

37 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of-wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/>

38 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 101

39 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 101

40 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 101

2 Kofun 古墳

Doba Kofun sa prirodzene odvíjala od doby Jajoi, pričom sa postupne vytvárali spoločenské vrstvy. Podľa archeologických nálezov sa prvé kofuny objavili v oblasti Kinai medzi dnešnou Osakou, Kjótom a Narou. Perióda Kofun sa datuje medzi roky 300 a 700 n.l. Čínske bronzové zrkadlá nájdené v mohylách sú označené dátumami z polovice štvrtého storočia. Rok 700 sa približne zhoduje s vydaním prvej národnej histórie *Kodžiki* (712).⁴¹

Historici túto dobu rozdeľujú buď do troch hlavných časových úsekov, a to ranný, stredný a pozdný Kofun, alebo do dvoch, ranný a pozdný Kofun, pričom ranný Kofun je rozdelený ešte do štyroch podúsekov a pozdný do troch. Takto podrobné rozlíšenie je potrebné kvôli rozmanitosti hrobných predmetov a zmenám v architektúre na samotných mohylách.⁴²

Najviac pozornosti sa sústreďuje na oblasť Kjóto-Nara-Osaka, keďže práve v týchto mestách sa sústreďovala politická moc a je to miesto prvého japonského štátu, Jamata. Ďalšie významné oblasti pre výzkum kofunov sú severné Kjúšú a okolie Tokia.⁴³

Táto práca sa bude zaoberať predovšetkým s kofunmi v oblasti Kinai, presnejšie v okolí mesta Nara. Ako rozsiahlejší úvod k hlavnej téme práce budú slúžiť nasledujúce kapitoly, v ktorých bude podaný všeobecný obraz o danej dobe, o politickom zriadení, o spoločnosti. Taktiež bude nasledovať charakteristika pohrebných mohýl, ich vývoj, konštrukcia a ďalšie dôležité elementy, ktoré slúžia k pochopeniu hlavnej témy.

2.1 Charakteristika obdobia Kofun

O období Kofun máme pomerne málo písomných zmienok, keďže prvé japonské dokumenty sa písali až v siedmom storočí. Ani čínske kroniky sa o Japonsku medzi rokmi 266-413 nezmieňujú. Prvé písomné dokumenty o dobe Kofun sú kórejského pôvodu, až v ôsmom storočí sa o tejto dobe zmieňujú aj čínske a japonské kroniky, keď bolo do Japonska prinesené písmo a písali sa prvé národné dejiny, *Kodžiki* (712) a

41 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 251

42 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 251

43 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 253

Nihon Šoki (720).⁴⁴

Kórejské kroniky vypovedajú o vzťahoch medzi kórejskými kráľovstvami a krajinou *Wa*, ako sa v tej dobe nazývalo Japonsko. *Wa* sa často spojila s niektorým z piatich kráľovstiev (*Silla*, *Kaja*, *Päkče*, *Kogurjo* a *Lolang*), aby spolu bojovali proti tým ostatným.⁴⁵

Čo sa týka politického zriadenia, mohylová kultúra v Japonsku je úzko spojená so štátom Jamato. Jamatu vládol kráľ (*Kimi* 王), ktorý sa od piateho storočia nazýval Veľký kráľ (*Ókimi* 大王). Výraz Cisár (*Tennó* 天皇) sa používa až od panovania cisára Tenmua (637-686).⁴⁶

Vláda bola tvorená koalíciou viacerých mocných klanov a to Soga, Kazuraki, Hekuri, Wada a Koze v kotline Nara, Izumo a Kibi v oblasti Izumo-Hjógo. Ótomo a Mononobe boli vojenskými vodcami a klany Nakatomi a Inbe mali na starosti rituály. Najvyššími ministrami boli členovia rodu Soga, druhými najvyššími príslušníci rodov Ótomo a Mononobe.⁴⁷

O každodennom živote ľudí v dobe Kofun neexistujú žiadne písomné záznamy, ale vďaka archeologickým výskumom je nám známych pomerne mnoho detailov. Týmto poznatkom sa venuje nasledujúca kapitola.

2.1.1 Život na dedine v dobe Kofun

O živote v dobe Kofun vieme z preskúmaných nálezísk. Je ich pomerne málo, no napriek tomu dávajú presné informácie o každodennom živote v danom období. Najdetailnejšie preskúmaná dedina je Hiraide (obr. 4), v prefektúre Nagano. Toto nálezisko slúži ako všeobecný vzor na opis kofunskej dediny.

Mestečko bolo obývané už v dobe Džómon, čo dokazujú domy a keramika z doby Jajoi. Ďalšie nálezy indikujú, že životný štýl od doby Kofun do doby Heian nebol poznačený výraznými zmenami (450 n.l. - 1100 n.l.). Spomínané obdobie je často nazývané *Hadži*, podľa používanej keramiky, ktorá sa vyznačuje svetlohnedou farbou a je pálená v ohni s nízkou teplotou.⁴⁸

Z obdobia *Hadži* bolo odkrytých skoro 50 domov. Pod povrchom ich je

44 <http://www.t-net.ne.jp/~keally/kofun.html>

45 <http://www.t-net.ne.jp/~keally/kofun.html>

46 <http://www.t-net.ne.jp/~keally/kofun.html>

47 <http://www.t-net.ne.jp/~keally/kofun.html>

48 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s.

pravdepodobne ešte viac, ale nad nimi je postavené už moderné mesto Hiraide. Boli objavené základy asi tridsiatich ďalších domov, ktoré pomohli archeológom dať jasný obraz o štruktúre kofunskej dediny.⁴⁹

Na základe poznatkov z vykopávok sa archeológom podarilo zrekonštruovať dom z tohto obdobia. K vytvoreniu vonkajšieho vzhľadu pomohli haniwa domy nájdené v mohylách, o ktorých bude podaný detailnejší popis v ďalšej kapitole.

Základ domov bol asi pol metra pod zemou, mali štvorcový tvar s priemerom približne 5-6 m. Strecha bola podoprená štyrmi piliermi, ktoré boli hlboko zasadené do zeme. Vchod bol umiestnený blízko rohu. Budovy s o niečo väčšími rozmermi sa používali ako sklady obilia.⁵⁰

Vnútorňá časť domu bola vybavená pecou, z ktorej viedla trubica von cez stenu domu. Takáto pec sa nazýva *kamado* (obr. 5) a slúžila k pareniu ryže až do nedávnej doby. Zo začiatku bola vyhotovená z hlíny, neskôr z kameňa.⁵¹

V dobe Džómon a Jajoi bolo ohnisko umiestnené v strede domu a slúžil ako k vareniu, tak k vyhrievaniu a osvetleniu miestnosti. Kamado, na druhej strane, boli stavané k stene a evidentne boli používané predovšetkým k vareniu.⁵² Ich umiestnenie zároveň zabezpečoval lepší vzduch v dome, keďže dym bol vedený cez trubicu von z miestnosti.

⁵³

Na mieste jednotlivých domov sa našli zbytky obilnín, napr. ryža, raž, taro, japonské čierne korenie, jadrá sliviek, ale aj gaštany. Čo sa týka dobytku, našli sa kosti koní, kráv a sliepok. Z náradia používaného v domácnosti sa našli železné nože a ihly, ako aj kamene, ktoré slúžili na ich brúsenie. Tieto nálezy vypovedajú mnoho o stravovacích a chovateľských návykoch starovekých Japoncov. Taktiež sa našli nádoby špeciálne vyhotovené k tomu, aby v nich mohli ponúknuť jedlo a pitie ako obeť bohom.⁵⁴

Okrem Hiraide aj iné náleziská poskytujú niekoľko informácií. Je nám známe, že v

49 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 294

50 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 294

51 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 294

52 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/major-events-in-the-kofun-period/>

53 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/the-kamado-stove-innovation-improves-home-life/>

54 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 294

dobe Kofun už existovalo spoločenské rozvrstvenie. Vodcovia jednotlivých skupín, klanov, si stavali domy na vyvýšenom základe, ktoré boli postavené oddelene od obyčajného ľudu a boli ohradené plotom alebo priekopou. Súčasťou ich domu bol posvätný oltár. K ich majetku patrili už vyššie spomenuté sklady obilia.⁵⁵

Ľudia pestovali ryžu ako obživu, mali už dobre vybudovaný zavlažovací systém. K tomu, aby poľnohospodárstvo bolo čo najvýnosnejšie, práca na poliach musela byť dobre organizovaná. Každý mal svoju úlohu, svoju prácu, tým pádom sa vytvoril a upevnil spoločenský rebríček v rámci komunity.⁵⁶

2.2 Výskyt a formy kofunov

Približne v strednej fáze doby Jajoi sa začali objavovať prvé známky spoločenského rozvrstvenia v závislosti od formy pohrebu. Vodcovia jednotlivých skupín boli pochovávaní iným spôsobom, ako obyčajný ľud. Na rozdiel od nich, mŕtve telá vodcov neboli uložené do jám alebo pohrebných džbánov, ale do mohýl. Tieto mohyly boli naprv jednoduchými umelými horami, zvané *funkjúbo* (墳丘墓), postupom času sa z nich však vyvinuli obrovské kráľovské mohyly v tvare kľúčovej diery, ktoré sú typické pre obdobie Kofun.⁵⁷

Funkjúbo mali rôzne tvary. Mohyly sa stavali v tvare kruhu (*enpun* 円墳), v tvare štvorca (*hófun* 方墳), ale takisto aj v zložených tvaroch, kde predná časť mala štvorcový tvar a zadná buď tiež štvorcový (*zenpó kóhó fun* 前方後方墳), alebo kruhový (*zenpó kóen fun* 前方後円墳).⁵⁸

Rozdiel medzi *funkjúbo* a *kofun* (古墳) je ten, že *funkjúbo* sa od seba líšili regionálne tvarom, veľkosťou, ale aj vybavením. Kofuny, aj keď sa zachovali vyššie opísané tvary, v rámci svojich typov boli v celej krajine jednotné a ich vnútorná časť bola vyriešená rovnakým spôsobom.(obr. 11)

V každej mohyle je pohrebná komora, ktorá bola na začiatku obdobia uzavretá hneď pri pohrebe, neskôr k nej bola vybudovaná kamenná chodba, ktorá umožnila

55 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/major-events-in-the-kofun-period/>

56 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/major-events-in-the-kofun-period/>

57 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/>

58 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/>

viacnásobný vstup, pričom vchod bol zvyčajne na pravej strane kruhovej časti. K výbave hrobu patrili hlinené sošky *haniwa* a bronzové zrkadlá. Počet týchto hrobných predmetov, takisto ako aj tvar kofunu naznačujú dôležitosť pochovanej osoby.⁵⁹ To znamená, že tvar hrobu sa nevyberal podľa vkusu, ale podľa spoločenského statusu.

Oblasť Kinai, ktorá zahŕňa prefektúry Nara, Kjóto a Osaka bola stále centrálou moci, preto sa tam vyskytuje najviac mohýl veľkých rozmerov v tvare kľúčovej diery. Sekundárne moci boli lokalizované v Okajame na severnom Kjúšú a v severnom Kantó. Na Hokkaidó a na ostrovoch Nansei sa žiadne mohyly v tvare kľúčovej diery nenašli.⁶⁰

Táto rozsiahla uniformita bola jednoznačne plánovaná a naznačuje radikálnu zmenu v politickej štruktúre krajiny. Jednotlivým krajinám panovali mocné hlavy klanov, ktoré boli medzi sebou prepojené a všetci patrili pod jednu centralizovanú moc.⁶¹

Najdôležitejším a najevidentnejším rysom starovekých mohýl je ich veľkosť. Hneď na začiatku obdobia Kofun došlo k radikálnym zmenám. Stavali sa mnohokrát väčšie mohyly ako v predošlom období. Kým väčšie mohyly z obdobia Jajoi merajú približne 80 metrov diametrálne, alebo na dĺžku (záleží od tvaru), kofuny sú obyčajne dlhšie ako 100 m. Najväčší kofun, Hašihaka v Nare, je približne 280 m dlhý⁶² a na základe nálezu zlomku džbánu na jeho povrchu bol zároveň vyhlásený za jeden z najstarších.

Kofuny sú síce jednotné, ale obsahujú v sebe prvky *funkjúbo* z rôznych regiónov. Tvar kľúčovej diery je v podstate modifikáciou mohyly v tvare s obdĺžnikovou prednou a kruhovou zadnou časťou. Cylindrové haniwy sú pokračovaním zvyku z Okajamy umiestňovať na hrob hlinené džbány a piedestály. Praktiky pochovávať predmety s mŕtvym pochádzajú zo severného Kjúšú.⁶³

Stavanie kofunov vyžadovalo veľkú ľudskú silu, preto nechať si vytvoriť takéto obrovské mauzóleum si mohli dovoliť len tí najmocnejší, ktorí mali autoritu. Tzn. hlavy rodín, patriarchovia a samozrejme cisári.⁶⁴ Mizoguči uvádza, že je viac než pravdepodobné, že mohyly stavali dobrovoľníci z radov obyčajného ľudu, keďže aktívne sa zúčastniť na konštrukcii cisárovhho hrobu znamenalo potvrdiť si vlastnú sociálnu existenciu.⁶⁵

59 TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no "mura" kara Kofun no "kuni" -e*, 2002, s. 127-128

60 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 192

61 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 14

62 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 207

63 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 192

64 TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no "mura" kara Kofun no "kuni" -e*, 2002, s. 150

65 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 200

Dobu Kofun z hľadiska stavby môžeme rozdeliť do troch fáz:

1. ranný Kofun – štvrté storočie
2. stredný Kofun – koniec štvrtého storočia a piate storočie
3. pozdný Kofun – koniec piateho a začiatok šiesteho storočia.⁶⁶

Z kofunov jednoduchých tvarov sa časom vyvinuli zložené mohyly pozostávajúce z dvoch kopcov, z ktorých jeden mal kruhový tvar, druhý trojuholníkový a tieto dve hory boli „vsunuté“ do seba tak, že v konečnom výsledku tvorili jednu obrovskú mohylu v tvare kľúčovej diery. Zvyčajne sa trojuholníková časť považuje za prednú a kruhová za zadnú stranu mohyly. V japončine sa takýto typ nazýva *zenpó kóen fun*. Tzn. predok obdĺžnikový, zadná časť kruhová. Kruhová časť bola stále vyššia. Tu sa nachádza aj pohrebná komora, v ktorej bol umiestnený drevený, alebo hlinený sarkofág.

Zo začiatku sa využívali prírodné kopce na vytvorenie pohrebných mohýl, ktoré boli dotvarované do požadovanej formy, alebo sa vytvárali umelé kopce.⁶⁷ Tieto mohyly majú pohrebnú komoru v tvare jamy, v ktorej sa nachádza buď drevená rakva, alebo kamenný sarkofág.

Najprv do stredu prírodnej hory bola vykopaná nie veľmi hlboká jama a na jej spodku bol vyformovaný hlinený rámec tak, aby sa do neho mohla umiestniť rakva. Po umiestnení rakvy sa okolo nej postavila kamenná alebo hlinená ochranná vrstva. Steny pohrebnej komory boli spevnené tenkými kamennými plátkami a cez strop boli umiestnené kvádre zo skaly. Občas okolo komory, alebo okolo rakvy bola vykopaná menšia priekopa naplnená kamienkami kvôli vodotesneniu. Keď bola komora dokončená, bola pokrytá zemou a bola pochovaná hlboko pod povrch mohyly. Aby sa zem nezosunula, bola spevnená špeciálnou drevenou konštrukciou, na ktorú sa hromadila zemina, ktorou sa kopec dotvaroval.⁶⁸

Mohyly z piateho storočia boli konštruované podobne, ale rakvy boli nahradené kamennými sarkofágmi. Tiež v tejto fáze sa cisárske mohyly, aby viacej vynikli, začali stavať na rozľahlých rovinách a nie na hornatých miestach.

V šiestom storočí sa objavili mohyly s vchodom zboku, od ktorého viedla kamenná chodba k pohrebnej komore.⁶⁹ Na rozdiel od císt, komory boli oveľa menšie. Vysvetľuje sa to tým, že do cisty sa mohlo vstúpiť iba raz, pretože bola umiestnená na vrchu

66 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 11

67 TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no "mura" kara Kofun no "kuni" -e*, 2002, s. 132

68 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 11

69 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 11

mohyly a po obrade bola zakrytá skalou a zeminou. Kvôli tomu všetky potrebné ceremónie bolo nutné vykonať naraz, pričom sa dbalo na presné umiestnenie predmetov okolo tela mŕtveho. Na druhej strane, do komory, ktorá reprezentovala dom zosnulého bol vstup zabezpečený otvorom. Naraz mohol vstúpiť iba obmedzený počet ľudí, v miestnosti bola tma, preto z vonku nebolo vidieť, čo sa deje vo vnútri. Vďaka otvoru bolo tiež umožnené, aby sa v mohyle vytvorilo časom aj viacej komôr, kam sa pochovali rodinní príslušníci.⁷⁰

Povrch mohyly mal terasovanú štruktúru. Na týchto terasách boli umiestnené hlinené cylindre, sošky *haniwa*. Rôznymi typmi haniw a dôležitosť ich umiestnenia na konkrétne určené miesta sa bude zaoberať zvláštna kapitola v tejto práci.⁷¹

2.2.1 Výskyt kofunov

Prvé kofuny sa objavili na severnom Kjúšú a v oblasti Jamata, kde sa nachádzalo politické centrum krajiny. Odtiaľ sa táto kultúra rozšírila do celej krajiny, smerom na sever. Mohyly sa neobjavili všade naraz, ale s istým časovým posunutím.

Na ostrove **Kjúšú** sa najstaršie kofuny našli na severe a sú datované na začiatok štvrtého storočia. Ležia pri pobreží v prefektúrach Oita a Fukuoka, teda na miestach, ktoré slúžili ako námornícke prístavy. Od začiatku piateho storočia sa kultúra mohýl rozšírila na celý ostrov.⁷²

Asi v polovici piateho storočia sa začali objavovať kofuny, u ktorých chodba do pohrebnej komory viedla z boku kruhovej časti (*jokoana* 横穴) a nie z vrchu (*tateana* 立穴). Taktiež sa objavili kamenné sochy zobrazujúce mužov a kone, ktoré sú asociované s danou hrobkou. Keramiku pálenú na nízkej teplote, tzv. *Hadži*, vystriedala keramika *sue*, ktorá bola vyhotovená na kolese, v ohni s vysokou teplotou a mala tmavú farbu. Tento typ keramiky bol prevzatý z Kórey a postupne sa rozšírila až za oblasť Tokia.⁷³

V **oblasti Vnútorého mora** sa kofuny typu *zenpó kóen* objavili najprv na pobreží, kde mohli byť postavené prístavy, podobne ako na Kjúšú. Najstaršie mohyly sú

70 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 218

71 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 17

72 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 287

73 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 287

datované do druhej, prípadne do tretej fázy ranného obdobia kofun.⁷⁴

Koncom štvrtého storočia veľkosť kofunov v tvare kľúčovej diery postupne rástol a na začiatku piateho storočia sa stavali v obrovských rozmeroch. Okolo týchto veľkých kofunov sa začali objavovať skupiny menších mohýl, niekedy typu *zenpó kóen*, ale neboli zriedkavé ani jednoduchšie kofuny s kruhovým, alebo štvorcovým základom. Tieto menšie mohyly patrili aristokracii nižšej hodnosti, ktorá bola podriadená hlavnému vodcovi, ktorý bol pochovaný do najväčšej hrobky.⁷⁵

Na začiatku šiesteho storočia sa objavili prvé kofuny s bočnými chodbami na juhozápadnom Honšú. V týchto hrobách sa našli podobné hrobové predmety, ako v tých na Kjúsú a aj tu badať vplyv Kórey.⁷⁶

Kultúra mohýl sa rozširovala aj v smere na **sever a východ od Jamata**. Na pobreží Japonského mora sú najskoršie mohyly typu kruhovej formy. Typ kľúčovej diery sa objavil na začiatku štvrtého storočia, čo signalizuje stále väčší vplyv Jamata na okolité oblasti. V nížine Kantó v blízkosti dnešného Tokia boli najstaršie kofuny pomerne malé a väčšinou mali kruhový tvar. Mohyly typu *zenpó kóen* sa objavili najprv na západnom a južnom okraji oblasti dnešného Tokia.⁷⁷

Artefakty z regiónu Tokia dokazujú, že vo všeobecnosti sa sem mohylová kultúra dostala na prelome štvrtého a piateho storočia. Nachádza sa tu veľmi málo kofunov vo veľkých rozmeroch, oveľa typickejšie sú menšie. Aj tento fakt dokazuje, že v oblasti Tokia vládlo niekoľko vodcov nižšieho statusu a centrálna moc bola v Jamate.⁷⁸ Tradícia stavania mohýl v oblasti Tokia trvala takmer o storočie dlhšie, ako v oblasti Jamata, odkiaľ sa pôvodne táto kultúra rozšírila.

Na severnej časti ostrova Honšú sa mohylová kultúra začala oveľa pozdejšie, ako v Jamate. V podstate sa tu stavali kofuny počas obdobia Nara (710 - 794), na Hokkaide aj začiatkom obdobia Heian (794 - 1185). Naznačuje to skutočnosť, že vodcovia týchto oblastí neboli v úzkom kontakte s centrom.⁷⁹

74 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 288

75 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 288

76 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 288

77 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 289

78 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 290

79 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s.

2.3 Pohrebné praktiky a rituály

Ako bolo spomenuté v prvej kapitole, pohrebné mohyly sa stavali už aj v dobe Jajoi. Pohreb bol samozrejme sprevádzaný s k tomu patriacimi rituálmi, ktoré sa odohrávali na vrchu kofunu. Hlavnými rituálnymi predmetmi boli bronzové kopije a bronzové zvony.⁸⁰ Do doby Kofun sa zmenilo mnoho vecí, vrátane ceremónií. Napríklad kopije a zvony zmizli a boli nahradené novými predmetmi, ako boli napríklad čínske bronzové zrkadlá.⁸¹

Najvyšší člen skupiny mal stále na starosti vykonávať rituály, ktoré mali zabezpečovať blahobyť ostatných. Keď zomrel, táto úloha padla na jeho následovníka a on sám sa stal božskou bytosťou, ktorá ručí za blahobyť spoločnosti, takisto ako jeho predkovia. Tým pádom posielanie vodcu na druhý svet bol najdôležitejším spoločenským rituálom.⁸²

Nemenej dôležitý je aj fakt, že k tomu, aby nový vládca mohol komunikovať s predkami, musel byť s nimi genealogicky spojený. Aj z tohto dôvodu japonský cisár pochádza stále z tej istej rodiny, to znamená, že všetci cisári sú potomkami prvého cisára, Džimua.⁸³

Na obrade na vrchu mohyly sa už nemohla zúčastniť celá komunita, ani tí, ktorí sa podieľali na konštrukcii mohyly, ako to bolo v dobe Jajoi, ale iba následovníci zosnulého. Na druhej strane, mohli ho pozorovať z diaľky, keďže mohyly boli stavané zvyčajne na rovine a tak boli dobre viditeľné. Taktiež, samotná stavba mohyly považovala za veľmi dôležitú časť rituálu. Obyčajní ľudia sa na nej podieľali dobrovoľne, keďže vedeli, že bez mohyly nebude miesto na vykonanie ceremónií pre blahobyť spoločnosti, teda pre nich.⁸⁴

Najdôležitejšími rituálnymi predmetmi sa stali už v rannom Kofun bronzové zrkadlá (obr. 12). Ich pôvod je v Číne. Tie, ktoré sa našli v japonských mohylách pochádzajú z dynastie Han (206 pred n.l.-220 n.l.) a z obdobia Šiestich dynastií (220 n.l.-589 n.l.).⁸⁵ Kvalita a kvantita bronzových zrkadiel nájdených v hrobe je v istom zmysle slova meradlom bohatstva a spoločenského statusu pochovaného. Z historického hľadiska sú

80 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 201

81 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 204

82 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 192

83 Pozn. autora: podľa japonskej mytológie Džimmu bol prvým cisárom Japonska, ktorý bol synom bohyně slnka, Amaterasua. Na trón vstúpil 13. februára v roku 711 pred n.l. Tento dátum je považovaný za vznik Japonského cisárstva a je dodnes štátnym sviatkom.

84 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 213

85 <http://en.wikipedia.org/wiki/Shinju-kyo>

dôležité hlavne kvôli tomu, že inskripcie na nich obsahujú dátum výroby, čo je veľkou pomocou pri datovaní kofunov. V podstate ide o najstaršie písomné pamiatky spojené s pohrebnými mohylami.⁸⁶ Do zrkadiel sú vyryté obrazy zvierat, bohov, ale často aj podoby japonských domov. Najvzácnejšími typmi sú tzv. *sankaku-buči šindžú-kjó* (三角縁神獣鏡), ktorých okraje majú trojuholníkový tvar, sú dekorované cikcakovitým motívom a vyčnievajúcimi pologuľami.⁸⁷

Tieto zrkadlá mohli vidieť iba vyvolení členovia skupiny, ktorá mala dovolené zúčastniť sa na pohrebnom rituále.⁸⁸ Boli nevyhnutné pre úspešnosť obradu a bolo presne predpísané pri akej časti tela a ako majú byť umiestnené. Verili, že duša človeka sa nachádza v hlave, preto ak zosnulý vlastnil viacej zrkadiel, najviac z nich bolo umiestnených pri jeho hlave, a tie ďalšie popri tele. Alebo bolo najvzácnejšie zrkadlo bolo položené k hlave a tie ostatné popri tele. V mnohých mohylách sa napríklad našli čínske zrkadlá u hlavy a ich japonské kópie u tela.⁸⁹

Meče mali ochraňovať dušu zosnulého a boli umiestnené vedľa tela, kratšie zbrane zase na telo.⁹⁰ Spolu s telom boli pochované aj rôzne predmety symbolického charakteru, ktoré boli postupne počas doby Kofun vymenené za ich kamenné napodobneniny. To znamená, že ich symbol bol oveľa dôležitejší ako samotný predmet.⁹¹

Dôležitým rituálom ešte pred samotným pohrebom bol *mogari*, ktorý sa zachoval z doby Jajoi. Tento pojem bol vysvetlený v prvej kapitole tejto práce. Od vlády cisárovnej Suiko (554 – 628) miesto pre *mogari* bolo stále nejaké oddelené miesto na cisárskom dvore. Ona, cisári Kótoku (596 – 654) a Tenmu (631 – 686) boli umiestnení v južnom dvore paláca, cisár Džómei (593 – 641) na sever od paláca, cisár Tendži (626 – 671) v „novom paláci“ a cisárovná Džitó (645 – 702) v „západnom paláci“. Tenmu a Džitó vládli z toho istého paláca, ale obaja boli umiestnení na iné miesto, čo znamená, že miesto pre *mogari* nebolo dopredu určené.⁹²

Telo po *mogari* bolo uložené do rakvy a až tak bolo umiestnené do pohrebnej komory.

86 TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no „mura“ kara Kofun no „kuni“ e*, 2002, s. 130

87 TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no „mura“ kara Kofun no „kuni“ e*, 2002, s. 132

88 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 215

89 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 87

90 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 87

91 MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*, 2002, s. 215

92 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 101

Drevené rakvy sa prestali vyrábať už v strednom Jajoi a boli nahradené pohrebnými džbánmi. Rakvy sa začali používať opäť v časoch ranných pohrebných mohýl. Boli vyhotovené zo špeciálneho dreva *kójamaki* (*Sciadopitys verticillata*). Je to národný strom, ktorý rastie v horách v oblasti Kinai a Čúbu. Toto drevo bolo exportované aj do Kórey na vyhotovenie rakiev pre kráľov Päkče. Využitie stromu na tento účel má mytologický pôvod.

Bohyňa slnka, Amaterasu Susano-ó, nariekala kvôli nedostatočnému množstvu zlata a striebra, rozhodla sa ich preto vynahradiť prírodnými zdrojmi. Začala si vytrhávať svoje vlasy a chlípky, aby ich premenila na stromy: *hinoki* (japonský cyprus) pre paláce a chrámy, *sugi* (kryptoméria) a *kusunoki* (gáfrovník) pre lode a *kójamaki* pre rakvy. Tieto drevá boli vybrané už v pozdnom Jajoi v čase, keď tento príbeh začal byť uznávaný ako vysvetlenie týchto praktík.⁹³

V starých kronikách je zaznamenané, že stavanie mohýl bolo zakázané za vlády cisára Kótokua (596 – 654) z ekonomických dôvodov a takýto typ pohrebu bol určený výhradne pre cisársku rodinu. Tým pádom sa éra kofunov chýlila ku koncu. Najväčšie zmeny, čo sa týka pohrebov, boli dĺžka *mogari* zjednodušenie mohýl, zvyčajne šlo o ich redukciiu na kruhový tvar. Skrátenie doby *mogari*, prípadne jeho zrušenie nie je dôsledkom zmien ideí, alebo politiky, ale dôvody sú predovšetkým praktické. Čoraz hustejšie obývané mesto a skúsenosti s morom nútili obyvateľstvo k tomu, aby od znovupochovávaníu odstúpili.⁹⁴

V súčasnosti väčšina veľkých mohýl patrí pod správu *Agentúry imperiálnej domácnosti*, keďže tieto mohyly sú považované za hrobky starovekých cisárov a ich rodinných príslušníkov. Z tohto dôvodu je archeologický výskum na týchto objektoch zakázaný a poznatky, ktoré sú k dispozícii nezahŕňajú v sebe detailné informácie o najdôležitejších kofunoch. Napriek tomu, vďaka technologickému vývoju sa vedcom otvárajú nové možnosti skúmania zakázaných mohýl.⁹⁵

93 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007, s. 100

94 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 193

95 IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*, 1996, s. 193

3 Haniwa 埴輪

Hlinené sošky *haniwa* sú neodmysliteľnými prvkami každého kofunu. Ich úlohou bolo vyznačiť teritórium mohyly, zdobiť ju a takisto symbolicky ponúknuť zosnulému pohodlie aj na druhom svete.

Sú rôzne typy haniw, môžeme ich rozdeliť nielen podľa ich tvaru, ale aj podľa regionálnej charakteristiky. Sošky sa najprv vyrábali v oblasti Kinai a boli tvorené podľa striktných noriem. Ich pokračovaním sú haniwy tradície oblasti Kantó, ktoré dali umelcovi viac priestoru prejavu sa.

Keďže sa táto práca zaoberá s kofunmi z okolia Nary, bude podaná charakteristika haniw tradície Kinai.

3.1 Haniwy podľa tradície oblasti Kinai

Podľa ich formy rozlišujeme dva typy haniw: jednoduché valce a symbolické sošky. Často sa myslí, že prvé haniwy boli tie, ktoré majú ľudské formy, opak je však pravdou. Prvé haniwy sa datujú na polovinu tretieho storočia. Boli to cylindre, ktoré sa pravdepodobne vyvinuli z jajojskej keramiky *hadži*. Z iných tvarov medzi najstaršie patria tie, ktoré boli umiestnené na vrchu mohyly, ako boli napríklad domy a ceremoniálne slnečníky, ktoré naznačovali status zosnulého.⁹⁶

Predpokladá sa, že ku každému kofunu patrila daná súprava haniw. Mnohé sa ale zničili, preto je ťažké povedať, ktoré formy patrili do jedného setu. Takisto je otázkou, či jedinečné haniwy nájdené na niektorých hrobách sú zvláštnosťou, alebo sú iba jeden z mála príkladov určitého tvaru, ktoré sa zachovali dodnes.⁹⁷

Haniwy typické pre oblasť Kinai boli vyrábané podľa prísnych pravidiel. Remeselníci, ktorí mali na starosti vyrábať tieto sošky nedostali priestor na vyjadrenie svojej kreativity, pretože všetky mali byť jednotné. V piatom storočí sa k výbave pridali vojenské náradia, ako sú ochranné štíty, helmy, brnenia, ochranné náramky, dýky, kopije, a pod. Taktiež sa objavili haniwy vo forme zvierat, ako sú psy, kone, kravy, jelene, sliepky a druhy vodných vtákov.⁹⁸

Je dôležité si pamätať, že haniwy sa vyrábali vo veľkých množstvách a v rýchlom

96 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 9

97 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 39

98 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 55

tempe, preto sa nekladol veľký dôraz na ich estetické vypracovanie, ich formy boli v značnej miere zjednodušené. Mali predovšetkým symbolický charakter a malo sa na ne pozerat' z diaľky. Z tohto dôvodu bolo veľmi dôležité ich umiestnenie na mohyle.⁹⁹

3.2 Umiestnenie haniw na mohyle

Na polohu haniwy na kofunu sa dal veľký dôraz, takmer každý bod na hrobu mal totiž svoju vlastnú symboliku. Základom každej sošky bol hlinený valec, na ktorý bola postavená haniwa danej formy. Valcovité základy boli vsunuté do zeme a tak bolo zabezpečené ich miesto. Toto riešenie bolo vhodné iba na dobu niekoľkých rokov, keďže cez dlhé tisícročia sochy boli vystavené počasiu a zosunutiam zeme. Častokrát sa haniwy našli odlomené od svojich základov, pričom iba podporné valce zostali zakopané do zeme, a tým pádom ani najdôkladnejšie archeologické výskumy nedokážu presne určiť ich pôvodné umiestnenie. Napriek tomu, po mnohých štúdiách sa dokázalo, že haniwy na každej mohyle boli rozložené podľa rovnakého vzoru.¹⁰⁰

Najdôležitejšiu úlohu mali cylindre, ktoré vyznačovali teritórium kofunu. Boli umiestnené na úpätí mohyly a na jej terasových vrstvách v nerovnomerných radoch. Boli to prvé typy haniw, podľa ktorých sa tieto predmety aj pomenovali. Slovo *hani* 埴 v japončine znamená hlinu a *wa* 輪 prsteň.¹⁰¹

Existuje viacej variácií, v ktorých boli cylindre umiestnené. Sú príklady, kde valce 30 cm široké v diametre boli zoradené okolo hrobu 15-30 cm od seba v troch koncentrických kruhoch. Ďalším spôsobom bolo ich umiestnenie tak, aby obrysovali vrch kruhovej, aj obdĺžnikovej časti kofunu. Haniwy mohli byť umiestnené taktiež aj na úpätí mohyly a na strednej terase alebo tak, aby obklopovali vrchnú a strednú časť mohyly, ale nie spodnú.¹⁰² V oblasti Kinai bolo veľmi časté usporiadanie haniw na vrchu kruhovej časti mohyly do štvorca, ktorá kopírovala tvar pohrebnej komory, nad ktorou boli tieto sošky umiestnené.¹⁰³

Druh cylindrov sa menil podľa mohyly. Na niektorých sa striedali vyššie valce s nižšími, alebo vyššie sa nachádzali na každom piatom mieste, alebo sa striedali

99 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 9

100 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 28

101 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 28

102 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 35

103 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 36

náhodne.¹⁰⁴

Už koncom tretieho storočia bolo zvykom umiestniť zmenšenú repliku domu, v ktorom zosnulý býval na vrchu mohyly, presne nad pohrebnú komoru. Dom bol stále centrálnou haniwou, ktorý hlavne na začiatku obdobia Kofun bol obklopený hlinenými cylindrami. V pozdejších štádiách k domom boli pridané aj repliky skladov a ďalších budov, ktoré patrili k statku aristokrata pochovaného v mohyle.¹⁰⁵ Časom sa k týmto figúram pridali aj iné ceremoniálne haniwy, ako napr. súčasti výzbroje a slnečníky a neskôr sa začali objavovať aj ľudské postavy.¹⁰⁶ Najprv sa tieto prvky umiestňovali medzi valce, neskôr niektoré z valcov nahradili a dostali svoje vlastné špecifické miesto na mohyle. Foremná pestrosť haniw sa postupne rozširovala, pričom všetky sochy (napr. kone, domáce zvieratá, domy, ľudské postavy, lode a pod.) zobrazovali významné prvky zo života ľudí.¹⁰⁷

3.3 Tvary haniw

Ako už bolo vyššie spomenuté, periodicky najstaršími formami haniw sú hlinené **valce** (obr. 6). Spomedzi každého typu tieto sa vyrábali v najväčšom množstve, vyskytovali sa u každej mohyly.

Spočiatku sa používali rituálne džbány z doby Jajoi na zdobenie kofunov, neskôr sa začali vyrábať nádoby určené špeciálne pre tento účel a boli bez spodku. Z týchto džbánov sa časom vyvinuli hlinené valce, teda haniwa cylindre. Zvláštnou formou cylindrov sú tie, ktoré majú vyčnievky blízko k otvoru. Predpokladá sa, že slúžili k ľahšiemu dvíhaniu, premiestňovaniu týchto predmetov.¹⁰⁸

Takisto ako sošky rôznych iných foriem, aj tieto boli pálené na nízkom ohni a neboli lakované. Okrem toho, že slúžili na oplatenie a dekoráciu mohyly, mali aj praktický účel. Dopomohli k tomu, aby sa čerstvo nahromadené vrstvy zeme nezosunuli.¹⁰⁹

Druhá najstaršia forma haniwy je **dom**. Hlinené zmenšené formy domov vierohodne odrzkadľujú súdobú architektúru, preto sú považované z historického hľadiska za veľmi dôležité. Sú to v podstate repliky domov mocných ľudí, ktorým patrí samotná mohyla,

104 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 35

105 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 29

106 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 25

107 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 18

108 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 19

109 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 32

na ktorej bol domček nájdený.¹¹⁰ Väčšina haniwa domov mal štvorcový tvar a steny tvorili dva panely, alebo obdĺžnikový, kde dlhšie steny tvorili tri, kratšie dva panely. Medzi ne boli vbudované drevené stĺpy, ktoré podporovali steny domu.¹¹¹

Domy boli vybavené dverami a mnohými oknami, ktoré zabezpečovali ich dobrú vetranosť. Mali vypracovanú podlahu, ktorá indikovala vyšší spoločenský status pochovaného v kofune oproti obyčajnému ľudu, ktorý mal prírodné podlahy zo zeme.¹¹²

Podľa týchto znázornení domy v dobe Kofun mali pevnú bambusovú strechu, ktorej konce boli spevnené dvoma masívnymi doskami.¹¹³ Strechy domov boli trojaké, a to buď valbová strecha, alebo štítová (sedlová), alebo kombinácia týchto dvoch.¹¹⁴

Valbová strecha pozostávala zo štyroch platní. Aj tento typ strechy mal drevené orámovanie, ktorého dosky prečnievali na všetkých štyroch stranách. Na vrchu od hrebeňa smerom dole boli vyrezané dve väčšie diery, ktoré mali slúžiť na vetranie a na odvádzanie dymu.¹¹⁵

Sedlová strecha (obr. 7) pozostávala z dvoch panelov opretých o seba. Hrebeň bol posilnený drevenou doskou, ktorá bola často dlhšia ako celková dĺžka strechy. Na oboch koncoch boli veľké strmé okridlia. Bambusová alebo cyprusová strecha bola chránená dreveným rámom. Na doske, ktorá tvorila hrebeň strechy boli umiestnené drevené kladky, ktoré mali pôvodne chrániť zastrešenie, ale časom sa z nich stali dekoratívne prvky, ktoré vyjadrovali aj spoločenský status, a ktoré sa používajú aj v dnešnej architektúre pri stavaní svätýň.¹¹⁶

Valbovo-štítová strecha (obr. 8) je v podstate kombináciou týchto dvoch typov, tzn. že sedlová strecha je postavená na valbovú strechu, pričom vrchná strecha je proporcionálne väčšia ako spodná.¹¹⁷

Haniwy zobrazujúce ľudí (obr. 9) sú asi najzaujímavejšími formami týchto sošiek. Často sú reprezentovaní ľudia vysokého spoločenského statusu, ako napríklad šamani, alebo vojaci, ale takisto aj sedliaci, ktorí niečo nesú v rukách alebo tancujú a spievajú. Je zaujímavé, že na ich tvároch sa nedajú spoznať ani najmenšie náznaky smútku.

O ich vzniku existuje legenda, ktorá je zaznamenaná v japonských kronikách *Nihon*

110 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 32

111 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 59

112 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 59

113 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 58

114 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 59

115 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 61

116 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 60

117 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 62

Šoki. Podľa tejto legendy, keď mladší brat cisára Suinina¹¹⁸, Jamato-hiko no Mikoto zomrel, bol pochovaný do mohyly, a spolu s ním bolo pochované aj jeho služobníctvo, ako to bolo v tej dobe zvykom. Cisár sa zhrozil počujúc ich bolestiplné nariekania a zvyk „nasledovania zosnulých“ zakázal. Na podnet muža v jeho službách Nomi no Sukumeho živí ľudia boli nahradení hlinenými soškami, ktoré dnes poznáme ako haniwy zobrazujúce ľudské bytosti.¹¹⁹

Túto legendu však vyvracajú výsledky vedeckých výskumných prác. Ani archeologické nálezy, ani žiadne dokumenty nepodporujú legendu o ľudských haniwách. Na hrobke, o ktorej sa zmieňuje legenda sa nenašli haniwy v ľudskej podobe. Prvé haniwy živých tvorov sa totiž objavili až na mohyle cisára Nintokua¹²⁰, ktorá sa stavala v piatom storočí, a nie koncom tretieho storočia, keď vládol cisár Suinin.¹²¹

Existuje viacero podôb, v ktorých sú ľudia spodobnení. Niektoré haniwy boli vyhotovené s celým telom, ktoré sú vypracovanejšie, niektoré s polovičným torzom, ktoré sú vo vysokej miere zjednodušené.¹²²

Je veľmi nepatrný rozdiel medzi ženskými a mužskými haniwami. Obidve majú náušnice a náhrdelníky, majú však dištinkívny účes. Mužské postavy majú v strede rozdelené vlasy a zapletené do dvoch vrkočov siahajúce po ramená. Ženy majú vyčesané vlasy do dlhého, takmer vodorovného drdolu, občas je účes zdobený dekoratívnymi hrebeňmi.¹²³

Čo sa týka oblečenia, vrchný diel je totožný v oboch prípadoch. Jednoduchá obtiahnutá košeľa u mužov je doplnená širokými nohavicami pripomínajúcimi hakamu, u žien dlhou sukňou. Mužské figuríny môžu byť oblečené aj do vojenských brnení, alebo do ceremoniálneho odevu, častokrát sú zobrazení aj muži rôznych povolaní.¹²⁴ Ceremoniálne výstroje sú zvyčajne doplnené ozdobami na hlavu, ako sú napríklad klobúky, koruny a pod. K týmto doplnkom patria aj náušnice, náhrdelníky a

118 Pozn.: podľa Nihon Šoki sa jeho vláda datuje medzi roky 29 pred n.l. a 70 n.l. Historici sú však presvedčení, že toto obdobie v kronikách je zle datované a je posunuté o niekoľko storočí. Doba vlády cisára Suinina sa predpokladá na roky 249-280 n.l. (MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 23)

119 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 23

120 Pozn.: najväčšia mohyla v Japonsku, meria 486 m v dĺžke. Nachádza sa pri mestečku Sakurai pri Osake a je datovaná na druhú polovicu piateho storočia.

(http://www.osaka-info.jp/en/search/detail/sightseeing_897.html)

121 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 29

122 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 38

123 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 38

124 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 38

chrániče na zápästie. Všetky tieto doplnky sú zdobené malými zvončekmi. K výzbroji patria samozrejme aj nože, alebo krátke dýky.¹²⁵

Vďaka haniwám zobrazujúcich mužov vo výzbroji môžeme mať predstavu o tom, ako a aké bojové náradia sa nosili v protohistorickom Japonsku, keďže po preskúmaní viacerých sošiek je evidentné, že umelci kládli veľký dôraz na to, aby doplnky čo najvieruhodnejšie odpovedali skutočnosti.¹²⁶

Ku každodennému životu patrili aj **zvieratá** (obr. 9), ktoré sú tiež zvečnené v podobe haniw. Najdôležitejšími boli kone, ktoré vlastnili len spoločensky vyššie postavení, a psy. Bežné sú haniwy symbolizujúce jelene a diviaky, vtáky, sliepky, husy, sokoly a rôzne vodné vtáky. Opice a kravy sú zriedkavé.¹²⁷

V prípade koní (obr. 10) bola venovaná veľká pozornosť aj ich sedlám, ktoré boli dekorované rôznymi motívami a zvončekmi, a používali sa aj iné materiály k ich vyhotoveniu než hlina. Do dnešnej doby sa zachovali už len časti vyhotovené zo železa, drevené a kožené detaily sa časom zničili. Napriek tomu sú to najcennejšie haniwy zo skupiny zvierat.

Haniwa člny sú pomerne zriedkavosťou, ale tie, ktoré sa zachovali vypovedajú o zručnosti Japoncov v stavaní lodí. Keďže Japonsko je ostrovná krajina obklopená z každej strany vodou, bolo nevyhnutné pre nich, aby stavali tieto dopravné prostriedky.¹²⁸

3.4 Výroba haniw

Najdôležitejšími haniwami boli cylindrické, ktorých bola potreba vyrábať v najväčšom množstve. Ako materiál na ich výrobu sa použila pieskovitá hlina s obsahom železa. Ich povrch bol vyhladený bambusovou kefou a dotvarovaný bambusovým nožom. Po ich uschnutí boli vypálené na nízkom ohni.¹²⁹

Z ranného Kofun obdobia sa nenašli žiadne pece, ktoré by mohli byť použité na pálenie haniw, preto sa predpokladá, že boli podobné k tým, ktoré sa používali v dobe Jajoi na pálenie úžitkových nádob *hadži*. Takéto pece sa našli na Kjúšú. Mali kruhový, alebo oválny základ na úrovni zeme.¹³⁰

125 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 39

126 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 39

127 MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*, 1960. s. 46

128 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 57

129 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 110

130 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 110

Neskôr sa začala vyrábať keramika pálená na vysokej teplote zvaná *sue*. K ich produkcii sa stavali tunelové pece, ktoré boli vykopané do strany hory. Spodok pece mierne stúpala smerom k zadnej časti, kde bol vytvorený otvor na vetranie. Vchod bol veľmi úzky. Keďže zem izolovala pec z každej strany, dokázala sa tu vytvoriť teplota dosť vysoká k tomu, aby sa v nej mohla páliť keramika. Z tohto typu sa vyvinula pec na pálenie haniw, ktoré neboli úplne pod zemou, iba čiastočne a iba stúpajúca časť bola vykopaná do strany hory.¹³¹

Najlepšie lokality na vytvorenie takýchto pecí boli miesta pri tečúcej vode, kde zem mierne stúpala, a kde bolo dostatočné množstvo hliny. V neskoršej fáze obdobia Kofun bol kladený väčší dôraz na to, aby pece boli v blízkosti miest, kde sa stavali mohyly.¹³² Bolo to pravdepodobne kvôli tomu, že nelakované haniwy pálené na nízkej teplote sa ľahko rozbili, preto ich premiestňovanie bolo obtiažné. Takisto miesto, kde sa vyrábali haniwy muselo byť blízko k peci.¹³³

Haniwy sú neodmysliteľnými súčasťami kofunov. Okrem toho, že splňali svoj symbolický účel, boli aj dekoráciou každého hrobu. Pre súčasného človeka sú snáď najzaujímavejšími prvkami mohýl, veď nie náhodou tvoria tieto predmety hlavnú náplň väčšiny výstav s tematikou o kofunoch.

131 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 110

132 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 113

133 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 114

4 Pohrebné mohyly *kofun* v okolí Nary

V nasledujúcej kapitole by som chcela predstaviť rôzne typy kofunov na základe charakteristiky konkrétnych hrobiek nachádzajúcich sa v okolí mesta Nara. Jednotlivé kofuny sú zoradené chronologicky, podľa ich veku.

4.1 Hokenojama kofun ホケノ山古墳

Mohyla Hokenojama sa nachádza pri mestečku Sakurai v prefektúre Nara. Považuje sa za najstaršiu mohylu typu *zenpókóen*, archeológovia ju datujú na polovicu tretieho storočia. Presnejšie povedané, výskumník Kunihiko Kawakami dospel k názoru, že mohyla mohla byť dokončená medzi rokmi 220 a 230 a pravdepodobne patrí mocnému miestnemu vodcovi.¹³⁴

Samotná mohyla má celkovú dĺžku 80 m. Vo vnútri kruhovej časti sa našla pohrebná komora typická pre koniec tretieho storočia. Je dlhá 7 m a široká 2.7 m. V dobe objavenia kofunu sa v nej nachádzala rakva s rozmermi 5 m x 1 m, ktorá bola obklopená zvisle umiestnenými drevenými zväzkami a okrúhlymi kameňmi. Po preštudovaní drevených zväzkov sa opäť potvrdil predpokladaný vek hrobu.¹³⁵ Našlo sa tu ešte bronzové zrkadlo typu *gamontai šindžúkjó*. Meria 19 cm v diametre a je zdobená motívmi bohov a mýtických zvierat.

Dôležitosť tohto kofunu spočíva v tom, že ak je to naozaj najstarší kofun v tvaru cisárskeho hrobu, potvrdzuje sa teória, že antický štát Jamatai, ktorému panovala legendárna princezná Himiko,¹³⁶ a ktorého lokáciu sa dodnes nepodarilo určiť, sa mohol nachádzať práve v narskej kotline, teda približne na mieste, kde sa nachádzal aj štát Jamato.¹³⁷

134 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974. s. 114

135 <http://www.trussel.com/prehist/news185.htm>

136 Pozn.: Hrob princeznej Himiko sa taktiež nepodarilo dodnes nájsť. Prebiehlo mnoho výskumov na rôznych mohylách, ktoré by jej potencionálne mohli patriť, ale ani o jednej nebolo stopercentne dokázané, že bola postavená pre Himiko.

137 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/in-the-news-hashihaka-tomb-may-be-queen-himikos/in-the-news-hokenoyama-tomb-in-nara-queen-himikos-tomb/>

4.2 Hašihaka kofun 箸墓古墳

Mohyla Hašihaka (obr. 12) je jedným z najvýznamnejších pohrebných mohýl v tvare kľúčovej diery. Nielenže patrí medzi najväčšie, ale zároveň je považovaný aj za jeden z najstarších kofunov na celom území Japonska.

Nachádza sa pri mestečku Sakurai v blízkosti Nary, teda na potencionálnom mieste legendárneho štátu Jamatai. Pre tieto skutočnosti mnohí vedci sa domnievajú, že ide o hrob princeznej Himiko, vládkyne tejto krajiny. Mohyla Hašihaka je na zozname cisárskych hrobov, ktorých exkavácia je zakázaná, a preto sú pre nás známe iba výsledky výskumov, ktoré mohli byť prevedené na povrchu a v okolí mohyly.

Vek kofunu sa datuje na prvú polovicu tretieho storočia. Je typu *zenpókóen* a tvar prednej časti je typický pre začiatkové obdobie. Podobá sa k paličke, ktorej jeden koniec je výrazne hrubší, ako druhý. Celková dĺžka mohyly je 278 m, pričom diameter kruhovej časti meria približne 150 m a jej najvyšší bod je vo výške 30 m. Trojuholníková časť je približne 130 m dlhá a 16 m vysoká. Má terasovitú štruktúru, ktorá pozostáva zo štyroch schodov.¹³⁸

Mohyly pôvodne obrysovala priekopa. V roku 2008 Archeologický výskumný ústav v Kašihare potvrdil, že kofun bol chránený dvojitoú hrádzou, ktorej stopy sa našli už iba u jeho prednej časti. Prvá priekopa sa nachádzala 30 m od okraju mohyly a druhá 60 m.¹³⁹

Haniwy sa v tejto dobe ešte nevyrábali, ale na mohyle sa našli zlomky súdobej keramiky valcového tvaru a ich podopierajúce piedestály. Ich vek sa tiež zhoduje s rokmi, keď princezná Himiko zomrela (podľa čínskych záznamov je to rok 248), datujú sa medzi roky 240 a 260. Pri určovaní ich veku bola použitá radiokarbónová metóda datovania na desiatich džbánoch nájdených v priekope. Tieto predmety sú momentálne vo vlastníctve *Agentúry imperiálnej domácnosti*.¹⁴⁰

Na povrchu mohyly, ani v jej blízkosti sa nenašli žiadne hrobné predmety, ale na jej úpätí sa nachádzali zlomky bazaltových plátok, ktoré mohli byť použité pri vytváraní jamy pre pohrebnú komoru.¹⁴¹

138 <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

139 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/in-the-news-hashihaka-tomb-may-be-queen-himikos/>

140 <http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/could-the-hashihaka-burial-mound-in-sakurai-nara-be-queen-himikos/>

141 <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

Vedci tvrdia, že ak naozaj ide o hrob tejto dôležitej vládkyne, museli ho začať stavať už za roky jej panovania, teda kým bola ešte naživu, keďže vybudovanie takého veľkého kofunu mohlo trvať viac než desať rokov.

Je dôležité poznamenať, že presné určenie veku kofunu ešte nie je stopercentným dôkazom na to, že ide o hrob princeznej Himiko. Takisto, kým nie je preskúmané jeho vnútro, je nemožné získať dostatok informácií k tomu, aby sa táto teória mohla potvrdiť. V každom prípade je však jasné, že Hašihaka kofun je hrobom niekoho, kto bol v čase jeho stavania veľmi významnou osobnosťou.

4.3 Čausujama kofun v Sakurai 桜井茶臼山古

Kofun Čausujama sa nachádza pri mestečku Sakurai na ľavom brehu rieky Hase (Hasegawa) v prefektúre Nara. Jeho vek sa datuje na ranné Kofun obdobie, presnejšie na začiatok štvrtého storočia. Mohyla sa vyznačuje predovšetkým kvôli najväčšiemu počtu zrkadiel nájdených v nej.

Bola objavená až po druhej svetovej vojne, v roku 1973, nebola však detailne preskúmaná, keďže sa považuje za imperiálny hrob. Až v prvom desaťročí 21. storočia sa začali aplikovať moderné techniky pomocou radaru, vďaka ktorým bez toho, aby konštrukcia a vnútro mohyly bola narušená alebo otvorená, bolo umožnené jej preštudovanie.¹⁴²

Základ hrobu tvorí prírodná hora, ktorá bola manuálne vyformovaná do požadovaného tvaru kľúčovej diery. Obrysuje ho priekopa, pred ktorou u prednej strany, tzn. oproti obdĺžnikovej časti je postavená svätyňa Munakata. Celková dĺžka mohyly meria 207 m, pričom jej predná časť je skôr obdĺžnikového tvaru než trojuholníkového. Výška kruhovej časti je 23 m. Na vrchu kruhovej časti sa našli asi 2 m vysoké úzke džbány, ktoré sa používali na uchovanie potravy, postavené na piedestály tak, aby formovali asi 10 m x 12.5 m veľký štvorec.¹⁴³

V roku 2007 bolo radarom preskúmané vnútro mohyly. Bolo potvrdené, že je vybavená systémom, ktorý slúži na vodotesnenie, tzn. jej podlaha je vyložená kamienkami. V roku 2009 v nej bola objavená aj kamenná pohrebná komora (obr. 14), ktorá sa nachádza presne pod štvorcem vytvoreného z džbánov na vrchu kofunu. Ku komore nevedie chodba, bola vyhotovená vo forme jamy. V čase jej objavenia už bola

¹⁴² <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

¹⁴³ <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

vyplienená.¹⁴⁴

Celá komora bola vymaľovaná červenou farbou vyrobenou z merkúria, čo naznačuje veľkú dôležitosť a autoritu pochovaného. Môže ísť o vznešeného člena dynastie z Jamata. Samotná miestnosť je 6.75 m dlhá, 1.2 m široká a 1.7 m vysoká.¹⁴⁵ Steny komory tvorí viac než 1000 paliet vyrobených z lisovaného kameňa (vyhotovené na štýl lisovaného dreva), ktoré sú 30 až 40 cm široké, strop bol poskladaný z 12-ich kamenných kvádrov. V komore sa našla aj drevená rakva. To, či obsahuje aj ľudské pozostatky zatiaľ nie je známe. Okolo komory sa nachádzali zvyšky pilierov, ktoré mohli tvoriť ochranný plot.¹⁴⁶

Čo sa týka hrobných predmetov, našla sa tu výbava typická pre začiatok štvrtého storočia, alebo počiatočného kofun obdobia. Tzn. bronzové zrkadlá, guľičky, meče ostrené buď na oboch stranách, alebo len na jednej strane (*katana*) a rôzne bojové náradia.¹⁴⁷

Najpočetnejšími a najvzácnejšími medzi nájdenými predmetmi boli bronzové zrkadlá, ktorým vedci začali venovať väčšiu pozornosť až v roku 2010. Našlo sa 331 zlomkov 81 zrkadiel 13-ich rôznych typov. Podľa 3D analýzy vedci dospeli k výsledku, že 26 zrkadiel bolo typu *sankakubuči šindžúkjó* a 19 kusov typu *naiko kamonkjó* vyrobených v Číne a Japonsku. Zatiaľ sa nepodarilo určiť typ zvyšných 180 zlomkov.¹⁴⁸

Do zrkadiel typu *sankakubuči šindžúkjó* bol vyrytý nápis „*seiši gannen*” (podľa japonského čítania), čo indikuje prvý rok éry cisára Seišiho z dynastie Wei, presnejšie rok 240 n.l. Podľa legendy, Himiko, kráľovná krajiny Jamatai, dostala od dynastie Wei 100 takýchto zrkadiel presne v tomto roku. Ak sa vedecky podarí spojiť tieto dva fakty, potvrdí sa, že mýtické Jamataikoku sa nachádzalo v oblasti Jamato v regióne dnešného Kinki, kde sa neskôr vytvoril aj cisársky dvor.¹⁴⁹

Kofun Čausujama a prieskumy prevedené na nej dávajú sľub k tomu, že aj cisárske hroby, ktorých otvorenie je zakázané, aby sa nenarušil pokoj pochovaného, bude možné v budúcnosti preštudovať a zistiť viacej o tom, čo v sebe skrývajú.

144 <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

145 <http://www.freerepublic.com/focus/f-chat/2369804/posts>

146 <http://heritageofjapan.wordpress.com/2010/01/10/bronze-mirror-fragments-from-81-ancient-mirrors-unearthed-at-sakurai-chausuyama-kofun-suggest-the-tomb-belonged-to-a-powerful-king-of-wa/>

147 <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>

148 <http://heritageofjapan.wordpress.com/2010/01/10/bronze-mirror-fragments-from-81-ancient-mirrors-unearthed-at-sakurai-chausuyama-kofun-suggest-the-tomb-belonged-to-a-powerful-king-of-wa/>

149 <http://heritageofjapan.wordpress.com/2010/01/10/bronze-mirror-fragments-from-81-ancient-mirrors-unearthed-at-sakurai-chausuyama-kofun-suggest-the-tomb-belonged-to-a-powerful-king-of-wa/>

4.4 Cubai Ócukajama kofun 樁井大塚山古墳

Kofun Cubai Ócukajama je typickým príkladom mohyly z ranného Kofun obdobia. Nachádza sa 25 km južne od Kjóta pri Nare v mestečku Jamaširo. Bol objavený v roku 1894, keď sa začala výstavba železničnej trati na úseku Kjóta – Nara a bol vytvorený hlboký prierez cez mohylu. V roku 1953 cesta bola rozšírená, pričom sa našlo obrovské množstvo artefaktov. Táto udalosť dala podnet k podrobnejšiemu preskúmaniu náleziska.¹⁵⁰

Ide o typický príklad kofunu v tvare kľúčovej diery. Kruhová časť bola pôvodne vrchom prírodného kopca, ktorý bol manuálne vyformovaný do požadovaného tvaru. Keďže tento kofun má naturálny základ, nedajú sa s úplnou presnosťou určiť jeho rozmery, jedná sa o približne 185 m dlhý a v kruhovej časti diametrálne 75 m široký náhrobok. Nájdené stopy priehlbiny okolo mohyly indikujú, že pôvodne bola obklopená suchou priekopou.¹⁵¹

V centrálnej časti zadnej strany, asi 4 m pod pôvodným povrchom mohyly sa našla pohrebná komora. Bola 5 m dlhá, 1 m široká a 3 m vysoká. Hrubé kamenné steny boli pokryté vrstvou hlíny, rovnako ako podlaha. Táto hlinená omietka slúžila na vodotesnenie a na uzatvorenie komory.¹⁵²

V pohrebnej komore sa našli zlomky drevenej rakvy valcového tvaru. Nenašli sa žiadne ľudské pozostatky, ani predmety, ktoré mohli byť uložené do truhly.¹⁵³ Čo sa týka hrobných predmetov, našli sa tu najmä bojové náradia vyrobené z bronzu, kovové náčinia, ako napríklad sekery a nože na vyrezávanie dreva, železné plátky, ktoré spojené pravdepodobne tvorili časť brnenia. Početné množstvo až 90 cm dlhých mečov a 45 cm dlhé nože a špice ostníc boli pôvodne umiestnené na jednej strane rakvy.¹⁵⁴

Najhodnotnejšími predmetmi boli v Číne vyrobených 36 bronzových zrkadiel, ktoré boli opreté o stenu komory. Zrkadlá boli vo vynikajúcom stave. Všetky okrem troch boli typu *sankakubuči šindžúkjó*. Dva boli typu *naikókamon* 内行花文鏡 (zrkadlá s jednoduchým vzorom, v strednej časti je motív kvetiny), a jeden je typu *ši-šin* 四神, na

150 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chieftdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007. s. 165

151 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 252

152 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 260

153 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 260

154 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 261

ktorom sú zobrazení bohovia, alebo ochranní duchovia štyroch svetových strán.¹⁵⁵

Cubai Ócukajama patrí medzi najväčšie a najstaršie kofuny, ako to naznačuje aj jeho meno, ktoré vo voľnom preklade znamená: veľká mohylová hora.¹⁵⁶

4.5 Muro Mijajama kofun 室宮山古墳

Muro Mijajama kofun sa nachádza 30km južne od Nary v Kacugari. Podľa tvaru masívnej kamennej rakvy a podľa typu haniw nájdených v nej, táto mohyla sa datuje na poslednú fázu ranného Kofun obdobia, tzn. do prvej polovice piateho storočia. Túto tézu podporujú faktá, že predná a zadná časť mohyly sú rovnako vysoké a že sa tu vyskytujú haniwy v podobe vodných vtákov.¹⁵⁷

Je to typický kofun v tvare kľúčovej diery, s celkovou dĺžkou 238 m a diameter kruhovej časti meria približne 105 m. Výška kruhovej časti je asi 25 m a štvorcovej 22 m.¹⁵⁸ Okolo kofunu je asi 70 m široká priekopa, a na jednom jeho rohu sa vytvorilo menšie jazero. Zemina vykopaná z priehlbiny bola použitá na dotvarovanie mohyly. Jazierko naznačuje, že priekopa bola kedysi naplnená vodou.¹⁵⁹

Vrch kruhovej časti mohyly bol zdobený cylindrovými haniwami, ktoré boli umiestnené vedľa seba vo vzdialenosti 1 m do 5 m tak, aby formovali tri strany štvorca. Lineárne s týmito tromi radmi v rovnakej forme k vonkajšiemu kraju mohyly boli umiestnené haniwy reprezentujúce domy, bojové náradia, helmy a brnenia.¹⁶⁰

V kruhovej časti mohyly sa našli tri pohrebné komory.¹⁶¹ Pohrebná komora, ktorá sa nachádza na západnej strane je 5.5 m dlhá, 1.9 m široká a 1 m vysoká. Kamenné steny komory boli posilnené s asi 20 cm hrubou hlinenou vrstvou, ktorá mala zabrániť pretekaniu vody do miestnosti. Taktiež sa tu našli priehlbiny pozdĺž stien naplnené kamienkami, ktoré slúžili na vodotesnenie. Línia priehlbín bola nasledovaná ešte tromi radmi haniw, ktoré zobrazovali predovšetkým súčasti vojenskej výzbroje, ako napríklad

155 KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chiefdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*, 2007. s. 165

156 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 262

157 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 275

158 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 275

159 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 275

160 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 277

161 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 233

helmy, ostne a dýky, ktorých predné strany boli otočené tak, aby nesmerovali k interiéru.¹⁶²

Rakva umiestnená v tejto komore bola vyhotovená zo šiestich kamenných dosiek, ktoré držali spolu vďaka ich váhe. Plocha vrchného krytu na každej strane prečnievala cez bočné steny rakvy, a bola zdobená rektangulárnymi motívami vtesanými do kameňa. V rohoch každej tabule boli vyvrtané diery, cez ktoré boli prevlečené laná, pomocou ktorých jednotlivé časti boli prirovnané k sebe.¹⁶³

Pohrebná komora, ktorá sa nachádza na východnej strane bola nájdená v zničenom stave. Našiel sa tu iba podobný kryt rakvy ako v prvej komore a na základe toho sa dá predpokladať, že bola podobne zariadená, ako vedecky preskúmaná miestnosť. Našla sa aj tretia komora, ktorá bola taktiež zničená. Podľa archeológov ide evidentne o komoru pozdejšie vytvorenú, kým predošlé dve mali byť zámerne dvojité pohrebom.¹⁶⁴

V hrobke sa našli zlomky železného brnenia, mnoho mečov a ostatné prvky vojenskej výbavy typických pre hroby v dobe Kofun, a črepiny bronzových zrkadiel z dynastie Han. Nachádzalo sa tu veľké množstvo kamenných guľičiek vyrobených z mastenca zvaných *magatama*, ktoré sa vyrábali ako pohrebné obete.¹⁶⁵

Samotná hlavná komora, ako aj mnoho predmetov nájdených v nej, bola v dezolátnom stave, čo poukazuje na fakt, že do hrobky sa vkradli osoby k tomu neoprávnené.¹⁶⁶

4.6 Udozuka kofun 烏土塚古墳

Udozuka kofun leží v údolí rieky Jamato 15 km západne od Nary. V jeho blízkosti sa nachádza mnoho ďalších menších mohýl, ktoré takisto ako Udozuka, patria do pozdného Kofun obdobia. Udozuka kofun je datovaný do polovice šiesteho storočia a to na základe rozboru hrobných predmetov, samotného kofunu a pohrebných komôr.¹⁶⁷

Mohyla v dĺžke meria 60 m a diameter kruhovej časti 35 m. Bola vyformovaná z prírodného kopca, obklopuje ju priekopa. Jej najvyšší bod je 12 m n. m. Obrovská

162 MIKI, Fumio. *Haniwa*, 1974, s. 40-41

163 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 275

164 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 276

165 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 276

166 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 276

167 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 277

pohrebna komora (obr. 15), do ktorej sa vstupovala z bočnej strany kruhovej časti cez chodbu sa nachádza presne v centru kopca.¹⁶⁸ Chodba je asi 8m dlhá, 3 m široká a 2 m vysoká. Bočné steny sú spevnené 3 m širokými kamennými doskami, ako bol pravdepodobne aj strop, ale v dobe prieskumu sa na ňom už žiadne nenašli. Na zemi na bokoch chodby vedie asi 20 cm široká priehlbina, ktorá evidentne slúžila ako odtok. V dobe exkavácie mohyly chodba bola zablokovaná vpadanou zeminou a kameňmi.¹⁶⁹

Samotná komora je rovnako široká, ako chodba, dlhá 6 m s výškou 4 m. Mohyla bola očividne vykradnutá a z vandalizovaná. Jedna kamenná rakva sa našla v pohrebnej komore a druhá na chodbe spolu s črepinami haniwa sošiek.¹⁷⁰ Obidve boli rozbité, ale podarilo sa zistiť ich veľkosť. Tá, ktorá sa našla v pohrebnej komore bola necelých 3 m dlhá a druhá 2 m. Umiestnenie a parametre druhej rakvy poukazujú na fakt, že patrila podriadenej osobe.¹⁷¹

Je nemožné zistiť, koľko predmetov zlodeji odniesli, nechali tu však pomerne veľa artefaktov na rozbor. Tieto predmety boli umiestnené okolo väčšej rakvy, ide hlavne o ozdobné koňské postroje a časti vojenskej výbavy.¹⁷² Predmetov patriacich do osobnej výbavy zosnulého sa našlo pomerne málo. Boli tu dva prstene, jeden zlatý a jeden bronzový a veľký počet sklenených korálikov. Našlo sa tu iba jedno bronzové zrkadlo. Keramické predmety v tejto hrobke boli početné a rôznorodé, ako napríklad džbány s dlhými, alebo s krátkymi hrdlami, misky rôznych veľkostí, nádoby s krytmi, taniere, a podobne. Črepiny zvyšných haniw, ktoré reprezentovali domy, brnenia, alebo vojakov sa nachádzali mimo pohrebnej komory. Zlomeniny sa našli aj na povrchu mohyly.¹⁷³

Z približne dvadsiatych kofunov, ktoré sú situované v tomto údolí, Udozuka kofun je najväčší.¹⁷⁴

168 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 277

169 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 278

170 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 360

171 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 278

172 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 278

173 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 360

174 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 279

4.7 Išibutai kofun 石舞台古墳

Išibutai Kofun sa nachádza v oblasti Asuka na juhovýchodnej časti kotliny Nara, asi 25 km južne od Nary v mestečku Šimanošó. Mnoho študentov tejto mohyly zastáva názor, že patrí významnému aristokratovi, ktorý tu býval a zomrel v roku 626 n.l.¹⁷⁵ Iní sú presvedčení, že ide o hrobku vodcu klanu Soga, Soga no Umako, ktorý zomrel v roku 620 n.l.¹⁷⁶

Zaujímavosťou mohyly je, že nie je pokrytá zemou, a celá hrobka pozostáva z obrovských kamenných kvádrov. Podľa legendy hrobka bola odkrytá, pretože osoba, ktorej patrí (Soga no Umako) nebola veľmi obľúbená, keďže vyberala zvýšené dane.¹⁷⁷

Podobne, ako u ostatných mohylách z pozdejšej doby Kofun, k pohrebnej komore vedie dlhá kamenná chodba, ktorá je užšia a má nižší strop, ako samotná komora. Vonkajšia strana mohyly je 22 m dlhá a 7 m vysoká. Je obklopená hlbokou priekopou, ktorá kopíruje jej obrysy. Pohrebná komora je 8 m dlhá, 3.5 m široká a 5 m vysoká. Chodba je 2 m široká, 12.5 m dlhá a 2 m vysoká. Po stranách stien na zemi vedie menšia priehlbina, ktorá slúžila na odvádzanie vody z mohyly.¹⁷⁸

Najzaujímavejšími časťami komory alebo aj celého hrobu sú kamenné kvádre, z ktorých je miestnosť postavená. Strop je poskladaný z dvoch obrovských kamenných tabúľ, z ktorých väčší váži približne 77 ton, menší 64 ton. Tieto skaly držia gránitové kamenné steny komory. Ak sa vezme do úvahy veľkosť pohrebnej komory, ide o najväčšiu mohylu svojho druhu.¹⁷⁹

Skaly pochádzajú z miesta 3 km vzdialených od kofunu a boli prevážané pomocou drevených saní, nazývaných *šura*. Cesta, ktorá vedie od prameňa k mohyle je klesavá, čo bola výhodou pri ich prevážaní, ale aj tak k práci bolo potrebných stovky ľudských a koňských síl cez viaceré mesiace. Spôsob, akým boli skaly umiestnené do potrebnej polohy sa dá iba predpokladať, ale je viac než pravdepodobné, že boli vyzdvihnuté pomocou hlinených rámp. Na tento spôsob poukazujú pozdejšie techniky pri stavaní megalitických kofunov a taktiež techniky z ostatných krajín sveta. Tieto rampy sa stavali postupne, jedna po druhej, a takto sa z nich stali prirodzené základy mohýl a

175 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 283

176 <http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/ASUKAKOFUN/isibutaiK.html>

177 http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Asuka_Ishibutai_Kofun_side.jpg

178 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 283

179 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 315

pohrebných komôr.¹⁸⁰

Predpokladá sa, že hrobka bola vykradnutá už tisíc rokov pred tým, než sa k nej dostali archeológovia. Nezostala tu žiadna rakva, a aj z hrobných predmetov sa tu našlo len niekoľko veľmi zle zachovaných kúskov, ako napríklad črepiny z džbánov *hadži*, alebo bronzových predmetov.¹⁸¹

Išibutai kofun je odlišný od predošlých mohýl. Síce jeho kamenná pohrebná komora pripomína ostatné kofuny z konca šiesteho storočia, ale jeho nízky hranatý tvar je typický pre pozdné Kofun obdobie. Mohyly tohto tvaru boli stavané na začiatku ôsmeho storočia, to znamená v časoch, keď autori národných dejín už žili a mohli pozorovať výstavbu týchto mauzóleí vlastnými očami.¹⁸²

4.8 Takamacuzuka kofun 高松塚古墳

Takamacuzuka Kofun (obr. 17) je priľahlý kofunu Išibutai v Šimanošó pri meste Asuka, a je datovaný do konečnej fázy obdobia Kofun. V jeho blízkosti sa nachádzajú aj kofuny, o ktorých sa domnieva, že patria cisárovi Tenmuovi a cisárovnej Džitó.¹⁸³ Hrobka bola náhodne nájdená miestnym farmárom v roku 1960.¹⁸⁴ Vnútro mohyly bola otvorená 21. marca roku 1972.¹⁸⁵

Mohyla Takamacuzuka má kruhový tvar, s diametrom 18 m a má výšku 5 m. Bola stavaná odlišne od ostatných, jeho steny boli totiž stavané tak, že sa striedavo nanášali vrstvy hliny a piesku.¹⁸⁶ Pohrebná komora má štvorcový tvar s vchodom zo strany. Každá jeho stena, vrátane stropu, bola vytvorená z troch veľkých kamenných kvádrov.¹⁸⁷

Hrobka bola vykradnutá, zostala v nej iba drevená rakva s čiernym lakovaním a zdobená kovovými klincami, niekoľko strieborných dekoratívnych tanierov a zrkadlo z dynastie T'ang. Rakva bola umiestnená na západnej strane komory. Našli sa v nej

180 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 283

181 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 284

182 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 284

183 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 285

184 <http://abitabout.com/Takamatsuzuka+Kofun>

185 KIDDER JR., J. Edward. **The Newly Discovered Takamatsuzuka Tomb**, s. 245

186 <http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/takamatutuka.html>

187 KIDDER JR., J. Edward. **The Newly Discovered Takamatsuzuka Tomb**, s. 246

ľudské kosti, z ktorých je zrejmé, že človek pochovaný v tejto hrobke bol vysokej postavy a umrel medzi štyridsiatym a šesťdesiatym rokom svojho života. Zrkadlo bolo umiestnené na južnej strane miestnosti.

Podľa dekorácie pohrebnej komory je evidentné, že ide o vysokopostaveného člena nejakého klanu.¹⁸⁸ V spisoch z doby Edo (1603 – 1868) sa uvádza, že hrobka patrí cisárovi Monmuovi (683 - 707), ale neskôr bola odobraná zo zoznamu imperiálnych mohýl, a tomuto cisárovi bol privlastnený iný, väčší kofun.¹⁸⁹ Niektorí archeológovia sa domnievajú, že ide o hrobku princa Takečiho (654 – 696), syna cisára Tenmua (631 - 686), alebo iného člena cisárskej rodiny, iní (napr. Kidder) zase túto myšlienku odmietajú s tým, že ak by naozaj šlo o imperiálny hrob, *Agentúra imperiálnej domácnosti* by nedovolila archeologické výskumy na jeho území.

Zaujímavosťou tejto mohyly sú farebné maľby na stenách komory, ktoré boli objavené v roku 1972, keď bola vnútorná časť otvorená.

Na strope 72 červených bodiek znázorňuje 28 hviezdnych konštelácií.¹⁹⁰ Na východnej stene je namaľované slnko a modrý drak (*seiryú* 青竜). Vedľa neho na južnom kvádri sú znázornení štyria muži a na severnom štyri ženy. Západná stena je dekorovaná obrazom mesiaca a bieleho tigra (*bjakko* 白虎), ktorý taktiež delí skupinu štyroch mužov a štyroch žien. Na severnej stene je namaľovaná čierna korytnačka a had (*genbu* 玄武). Obraz, o ktorom sa predpokladá, že zdobil južnú stenu úplne zmizol. Na zachovalých obrázkoch sú znázornené ochranní duchovia štyroch svetových strán (*šišin* 四神), čo znamená, že na južnej stene musel byť červený fénix (*suzaku* 朱雀).¹⁹¹

Maľby na stenách pohrebnej komory sú výnimočné, predovšetkým zobrazenie ľudských postáv (obr. 18), hlavne v porovnaní s podobnými maľbami nájdených na severnom Kjúšú. Pripomínajú skôr kórejský štýl, takisto ako aj oblečenie na zobrazených postavách. Preto sa domnieva, že štýl hrobky bol silne ovplyvnený kórejskou kultúrou. Tento názor podopiera aj fakt, že koncom siedmeho storočia vzťahy s kontinentom boli veľmi intenzívne.¹⁹²

Ako bolo vyššie spomenuté, hrobka bola vykradnutá už v dávnejšej dobe. Páchatelia však nezavreli južnú stenu tak, aby dobre tesnila a tým pádom do komory začala

188 http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/takamatu_ibutu.html

189 KIDDER JR., J. Edward. *The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods*. s. 61

190 HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, 2004, s. 934

191 <http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/seiryu.html>

192 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 285

presykať voda, ktorá zjavne zničila maľby na južnej stene a na južných okrajoch dvoch bočných stien.¹⁹³

Uvažovalo sa o tom, že sa celá hrobka rozobere, aby bolo možné premiestniť steny komory. Vo vnútri mohyly je vzduch veľmi vlhký a rozširuje sa tam plesň, ktorú sa odborníci snažia eliminovať rôznymi prípravkami. Kvôli plesni a prípravkom, ktoré sa na ňu používajú, obrazy na stenách stále viac blednú a Japonsko tak prichádza o dôležitú kultúrnu a historickú pamiatku. Je preto nemožné zachovať mohyly v pôvodnom stave a zároveň aj obrazy na jeho stenách.¹⁹⁴

Kofun je pre verejnosť zavrený a pozrieť si ho je možné len zvonka. Momentálne sa hrobka rekonštruje a práce by mali trvať až do roku 2019.¹⁹⁵

4.9 Kitora kofun キトラ古墳

Mohyla Kitora sa nachádza v dedine Asuka v prefektúre Nara, asi 1 km južne od kofunu Takamacuzuka. Bola objavená v roku 1983, jej vek sa datuje na koniec siedmeho, začiatok ôsmeho storočia.¹⁹⁶

Má kruhový tvar, diametrálne meria 14 m a má výšku približne 2.6 m.¹⁹⁷ Kamenná pohrebná komora je 1 m vysoká, 1 m široká a 2.4 m dlhá. Tieto rozmery sú pomerne malé, vystačujú na pochovanie akurát jednej osoby.¹⁹⁸

Na podlahe komory sa našli zlomky rakvy z lakovaného dreva, ktorá bola rozbitá pri vyplienení mohyly. Našlo sa tu aj niekoľko pohrebných predmetov, ako napr. dekorácie mečov z pozláteného bronzu a ľudské kosti. Na základe rozboru ľudských pozostatkov a ďalších nájdených predmetov je zrejmé, že v mohyle bol pochovaný muž vo veku nad 40 rokov, samozrejme aristokratického pôvodu.^{199 200}

Čím sa tento na prvý pohľad bezvýznamný kofun vyznačuje, to sú jedinečné maľby na kamenných stenách pohrebnej komory. Podobne ako v prípade mohyly Takamacuzuka, na štyroch stenách sú zobrazení ochranní duchovia štyroch svetových strán a na strope sú namaľované hviezdne sústavy. Napriek tomu, že sú zobrazené podobné motívy, je

193 KIDDER JR., J. Edward. *The Newly Discovered Takamatsuzuka Tomb*, s. 247

194 <http://search.japantimes.co.jp/member/member.html?nn20050418a3.htm>

195 ROWTHORN, Chris. *Japan: ebook Edition*, 2009. s. 430

196 <http://www.dprk-tour.com/sub02/04-3-1.php>

197 <http://search.japantimes.co.jp/member/member.html?nn20011208b1.htm>

198 <http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1169993/posts>

199 http://en.wikipedia.org/wiki/Kitora_Tomb

200 <http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1169993/posts>

niekoľko zásadných rozdielov, kvôli ktorým sa kofun Kitora stal dôležitou národnou pamiatkou.

V čase jeho objavenia pohrebná komora nebola otvorená, ale z jej južnej strany bola do nej vsunutá sonda. Na protiľahlej stene sa tak ukázal obraz čiernej korytnačky *Genbu* (obr. 19). V roku 1998 so zámerom zistiť, či ide o pohrebnú komoru s podobnými výnimočnými maľbami, ako v prípade kofunu Takamacuzuka sa do vnútra vsunula sonda s väčšou ohybnosťou. Tentokrát vedci mohli spozorovať nielen čiernu korytnačku na severnej stene, ale aj bieleho tygra na západnej, modrého draka na východnej a severnú nočnú oblohu s hviezdami konšteláciami na strope.²⁰¹

Ďalší výskum prebehol v decembri roku 2001. Tentokrát sa použil väčší digitálny fotoaparát a bol objavený červený fénix na južnej stene (obr. 20). Je to jediná zachovalá nástenná maľba tohto vtáka v Japonsku.²⁰²

Najviac pozornosti sa venuje stropu pohrebnej komory. Hviezdne konštelácie viditeľné na nej zaujali nielen historikov a archeológov, ale aj astronómov. Po mnohých výskumoch sa však ukázalo, že umelec nekladol veľký dôraz na vedeckú presnosť, napriek tomu mesiace jednotlivých hviezdnych konštelácií sú znázornené na astronomicky správnych pozíciách. Je dôležité si uvedomiť, že obloha mala slúžiť na dekoráciu a keďže ide o pohrebnú komoru, rozhodne nebola určená na prehliadku pre verejnosť.²⁰³

Štvrtý výskum prebiehol v decembri roku 2001, keď do komory bol vsunutý špeciálny digitálny fotoaparát. Tentokrát sa dokázalo, že hviezdy boli vyhotovené z pozlátky.²⁰⁴ Vedci tvrdia, že na strope bolo zobrazených asi 350 zlatých hviezd pospájané červenými čiarami, ktoré takto formovali 68 súhvezdí. Hviezdy sú umiestnené okolo štyroch koncentrických elipsách.²⁰⁵

Po otvorení pohrebnej komory sa na stenách začala objavovať plesň, čo viedlo k tomu, že sa stav malieb čoraz viacej zhoršoval. Najprv sa odborníci stránili myšlienky, že by obrazy premiestnili, pretože týmto spôsobom sa v zahraničí zničilo mnoho dôležitých pamiatok. Začiatkom roku 2004 však obrazy boli už v takom dezolátnom stave, že farba mohla naraz opadnúť. Preto sa rozhodlo o tom, že maľby budú

201 <http://www2.gol.com/users/steve/kitora.htm>

202 <http://www2.gol.com/users/steve/kitora.htm>

203 <http://www2.gol.com/users/steve/kitora.htm>

204 <http://search.japantimes.co.jp/member/member.html?nn20011208b1.htm>

205 <http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1169993/posts>

premiestnené, a práce sa začali v auguste toho istého roku. Koncom roku 2008 boli už všetky maľby premiestnené do výskumného ústavu.²⁰⁶

V roku 2010 od 15. mája do 13. júna bola usporiadaná výstava Národného výskumného inštitútu pre kultúrne pamiatky v Nare v Historickom múzeu v Asuke, kde si verejnosť prvýkrát mohla pozrieť jedinečné obrazy z mohyly Kitora.²⁰⁷

4.10 Fudžinoki kofun 藤ノ木古墳

Mohyla Fudžinoki (obr. 21) sa nachádza v prefektúre Nara pri mestečku Ikaruga. Bola otvorená v júli roku 1985 a bolo v nej objavené nezvyčajne veľké množstvo pohrebných predmetov, predovšetkým koňské ozdoby. Podľa týchto predmetov sa kofun datuje na koniec šiesteho storočia.

Aj keď v dnešnej podobe má kruhový tvar, historické záznamy zo začiatku 19. storočia dokumentujú, že kofun má tvar kľúčovej diery a patrí cisárovi Sušunovi, ktorý zomrel v roku 592. V dobe Meidži (po r. 1868) sa však už uvádza, že cisár Sušun je pochovaný v hrobke kruhového tvaru v mestečku Sakurai pri Nare. Dodnes nie je presne určené, kto mohol byť v mohyle pochovaný. Niektorí vedci sa domnievajú, že by to mohol byť člen klanu Mononobe.²⁰⁸

Čo sa týka tvaru kľúčovej diery, topografické prieskumy potvrdzujú, že sa v blízkosti kruhovej časti naozaj nachádza zvýšená časť zeme, ktorá má štvorcový tvar.²⁰⁹ Dodnes zachovalá časť, teda kruhová časť mohyly meria 40 m v diametri a je 8 m vysoká. Chodba ku komore vedie zo severovýchodnej strany. U zadnej steny pohrebnej komory je umiestnený kamenný sarkofág. Chodba spolu s komorou meria v dĺžke 14.5 m a tým pádom táto mohyla patrí medzi 10 najdlhších v Japonsku. Samotná komora v porovnaní s chodbou nie je výrazne širšia (je 2.5 m široká a 6 m dlhá), ale jej strop sa zvýši z 2 m na 4 m. Dlážka chodby a komory je pokrytá kamienkami, ktoré slúžia na vodotesenie. Tieto kamienky sú jediným aplikovaným systémom na odvádzanie vody.²¹⁰

Kidder sa domnieva, že mohyla bola už dávnejšie čiastočne vyplienená. Jednak roh vrchnej časti sarkofágu je odštiepený, čo mohlo byť spôsobené tým, že kryt bol posunutý neprofesionálnym spôsobom, jednak všetky cylindre boli uložené na jedno

206 http://www.culture.gouv.fr/culture/dp/archeo/pdf/lascaux_ishizaki.pdf

207 <http://www.asahi.com/english/TKY201005160138.html>

208 KIDDER JR., J. Edward. *The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods*. s. 82

209 KIDDER JR., J. Edward. *The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods*. s. 61

210 KIDDER JR., J. Edward. *The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods*. s. 63

miesto do zadnej časti komory, pravdepodobne preto, aby nezavádzali lúpežníkom.

V mohyle sa našlo nezvyčajne veľa hrobných predmetov. Boli tu umiestnené hlinené nádoby, z toho 12 kusov typu *hadži* a 47 kusov typu *sue*.²¹¹ Čím sa však tento hrob vyznačuje, to sú koňské ozdobné postroje v nadpriemerných rozmeroch.

Predmety spojené s jazdectvom sa prvýkrát objavili začiatkom piateho storočia, v mohylách z druhej polovice piateho storočia sa vyskytovali čoraz častejšie, a v šiestom storočí boli už najfrekvencovanejšími hrobnými predmetmi. Archeológovia často hovoria o „súpravách“, ktorých základnými prvkami sú uzdy, strmene a časti sedla. V mohyle Fudžinoki sa nenašiel ani jeden úplný set.²¹²

Zaujímavé sú tu nájdené sedlá z pozláteného bronzu. Sú dekorované vyrytými hexagonnymi, do ktorých sú vryté podoby zvierat.²¹³ Tento vzor sa nazýva *kikkócunagi-mon* 亀甲繫紋 (vzor korytnačieho panciera). Ďalšími zaujímavými predmetmi sú asi 10 cm vysoké veterníky taktiež vyhotovené z pozláteného bronzu, ktorých sa tu našlo 34 kusov. Je to najvyšší počet nájdený v jednej mohyle v celom Japonsku. Tieto predmety označujú osobu vyššieho spoločenského statusu. Slúžili ako ozdoby koní, zvyčajne počas bitiev, ale nikdy nie počas poľovačky.²¹⁴

Sarkofág bol vyhotovený z tufy (hornina sopečného pôvodu). Neskladá sa zo šiestich dosiek ako väčšina rakiev, ale do jedného veľkého kvádra bola vyrytá priehlbina. Všetky vnútorné steny boli zafarbené na červeno.²¹⁵ ²¹⁶ Je približne 1.20 m široký a 2.30 m dlhý. Hĺbka sa prehĺbuje smerom k hlave, kde je výška rakvy 1.5 m. Kryt sarkofágu má tvar strechy. Zaujímavosťou je, že kým v ostatných mohylách rakva bola umiestnená vertikálne, v kofunu Fudžinoki sa rakva našla umiestnená lineárne so zadnou stenou pohrebnej komory.²¹⁷

Sarkofág bol otvorený v roku 1988 a nachádzali sa v ňom dve ľudské kostry zabalené do hrubej ozdobnej látky.²¹⁸ Kidder v odbornom protokole o otvorení sarkofágu z roku 1989 uvádza, že v rakve boli pozostatky dvoch ľudí, z ktorých jeden bol umiestnený na

211 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods.** s. 68

212 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods.** s. 69

213 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods.** s. 71

214 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods.** s. 77

215 Pozn.: Zvyk zafarbiť dôležité hrobové predmety pretrvával už od doby Džómon. V prípade kofunov sa takto farbili džbány, rakvy, ale aj steny pohrebnej komory. (Kidder – *The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods*)

216 <http://www.town.ikaruga.nara.jp/ikaho/e/kouza/f41.html>

217 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods.** s. 68

218 KIDDER JR., J. Edward. **Saddle Bows and Rump Plumes. More on the Fujinoki Tomb.** s. 75

spodku a druhý nad ním. Prvá kostra sa našla vo veľmi zlom stave, bola čiastočne ponorená do vody. Podľa stehenných kostí sa najprv predpokladalo, že ide o ženu, ďalšie štúdiá však poukázali na to, že sa nedá určiť ani vek, ani pohlavie tejto osoby. Druhá kostra bola v lepšej kondícii. Najprv sa uvádzalo, že ide asi o 20-30 ročného muža s výškou 180 cm. Výška bola neskôr upravená na 170 cm a jeho vek na 17-25 rokov. Jeho kosti boli pokryté červenou farbou, čo naznačuje, že šlo o sekundárny pohreb.²¹⁹

V *Nihon Šoki* sa píše, že pochovať dvoch mužov do jednej truhly znamená obrovskú katastrofu, kvôli ktorej slnko prestane svietiť. Ak vezmeme do úvahy tento výrok a fakt, že lepšie zachovaná kostra patrí mužovi, je viac než pravdepodobné, že v prípade druhej kostry ide naozaj o ženu. Môže to byť napríklad manželka, alebo mladšia sestra zosnulého šľachtica. Pochovať muža a ženu do jednej rakvy bolo v dobe Kofun bežným zvykom.

Kidder sa najvac prikláňa k teórii, že v hrobke bol pochovaný cisár Sušun, ako je to zaznamenané v spisoch pred dobou Meidži, spolu so svojou manželkou Ótomo no Koteko.²²⁰ V *Nihon Šoki* sa píše, že Sušun bol pochovaný v Kurahaši. Kidder sa domnieva, že o spoločné pochovanie žiadala jeho manželka a tak, keď ona zomrela, bola pochovaná do mohyly Fudžinoki a Sušunove pozostatky sem boli taktiež premiestnené. Túto teóriu podopierajú aj znaky znovupochovania.²²¹

Spolu s ľudskými pozostatkami sa v truhle našlo aj mnoho predmetov, ktoré pôvodne mohli byť v osobnom vlastníctve pochovaných.²²² Medzi tieto predmety patria štyri bronzové zrkadlá, z ktorých tri boli umiestnené u hlavy lepšie zachovanej kostry a štvrtá bola nájdená na spodku rakvy; päť železných mečov, z toho štyri na južnej strane a jeden na severnej, jeden bronzový meč na spodku truhly, tri páry bronzových ozdobných rýb, bubón z pozláteného bronzu, bronzový opasok, strieborné ostne,²²³ dva páry pozlátených bronzových topánok, jedna zlatá koruna, dva pozlátené opasky, ozdobné kovové a sklenené koráliky, 416 zlatých príveskov,²²⁴ pozlátené bubny, farbené

219 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** s. 419

220 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** s. 456

221 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** s. 458

222 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/what-sort-of-tomb-treasures-lie-within-the-ancient-burial-mounds/fujinoki-tomb-horses-harness-splendid-glass-stones-and-other-tomb-treasures-hint-of-korean-connections/>

223 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** s. 425

224 <http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/what-sort-of-tomb-treasures-lie-within-the-ancient-burial-mounds/fujinoki-tomb-horses->

textílie a šály a takisto aj vzorky bylín, z ktorých boli farby vyhotovené (modrá zo *sukumo* 菫, červená z *benihana* 紅花, zlatá z *karijasu* 刈安).²²⁵

Mohyla bola skúmaná v troch fázach. Prvá prebiehla v decembri roku 1985, druhá od mája do júla roku 1988 a tretia od októbra do konca toho istého roku. Archeológovia odniesli približne 10 tisíc kusov pohrebných predmetov a vzorky kostí na ďalšie skúmanie. Mnoho z nich je vystavených v Múzeu archeologického inštitútu v Kašihare v prefektúre Nara.

Pred tým, než výskumníci vrátili kryt sarkofágu na jeho pôvodné miesto, na jeho spodok sa umiestnila jedna globulárna a jedna hranatá flasa so zlomkami kosti v ich vnútri a kamenná tabuľa, na ktorej sú uvedené tri fázy prieskumu spolu s dátumami, a mená tých, ktorí sa na ňom podieľali. Tento akt sa nazýva *anči* 安置, a slúži na uľudnenie duší pochovaných v mohyle, aby neublížili vymenovaným osobám.

Kryt bol vrátený 26. decembra a o dva dni na to celá mohyla bola zavrená a jej vchod utesnená s viacerými vrecami naplnenými pieskom.²²⁶

Ako sa to vyššie ukázalo, kofuny sa stavali v rôznych tvaroch a veľkostiach. V minulosti sa dostala do popredia teória, že formy sa rozlišovali chronologicky. Ďalšie výskumy však ukázali, že typy kofunov sa rozlišovali na základe spoločenskej príslušnosti a sociopolitických vzťahov, ktoré sa vyvíjali počas doby Kofun.

Veľkosť kofunov sa časom postupne znižoval, ale naopak, ich počet sa zvyšoval. Neskôr sa začali stavať skupiny menších mohýl okolo väčších, významnejších. U týchto zoskupeníach je zjavná spoločenská hierarchia. Jednotlivé mohyly sú vybavené rozlične, ich prepychovosť a rozmery sa menia podľa sociálneho postavenia zosnulého.

227

V kruhu historikov prevláda názor, že prvé veľké kofuny sa objavili na dôležitých obchodných a cestovných križovatkách. Neskôr sa kofuny začali objavovať v blízkosti väčších ekonomických stredísk, ako boli napríklad Cukuši na severnom Kjúšú, Kibi a Owari na strednom Honšú a Kenu v oblasti západného Tokia. Tieto mestá sú spomínané v japonských kronikách *Kodžiki* a *Nihon Šoki*. Od týchto stredísk sa potom rozširovala

[harness-splendid-glass-stones-and-other-tomb-treasures-hint-of-korean-connections/](#)

225 KIDDER JR., J. Edward. **Saddle Bows and Rump Plumes. More on the Fujinoki Tomb.** s. 76

226 KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** s. 420

227 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s.

mohylová kultúra ďalej. Fakt, že sa kofunové zoskupenia objavili na Kjúšú a pri Tokiu pozdejšie, ako v Jamato naznačuje postupné rozširovanie politickej a ekonomickej moci z Jamata do ostatných oblastí.²²⁸

Hlavným ekonomickým zdrojom jamatskej oblasti bolo pestovanie ryže, pre ktoré tu boli vhodné prírodné podmienky. Vďaka tomu Jamato sa stal bohatým a vyspelým štátom. Okrem poľnohospodárstva sa tu rozvíjali aj iné remeslá, ako napríklad výroba keramiky, rybolov, hutníctvo, výroba soli a mnohé iné. Menšie zoskupenia kofunov poukazujú na fakt, že spolu s remeselníckym rozkvetom dochádzalo zároveň aj k spoločenskému vzostupu jedincov s vodcovskými sklonmi.²²⁹

Najstaršie kofuny sa nachádzajú v okolí Ósaky, Kjóta a Nary, inými slovami v oblasti Jamata. Tu sa našli najväčšie kofuny a zároveň v najväčšom počte. V prefektúre Nara sa objavilo viac než 4500 pohrebných mohýl a toto číslo nezahŕňa hroby z okolných oblastí.²³⁰

228 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 285

229 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 285

230 AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, 1982, s. 285

Záver

Cieľom diplomovej práce bolo predstaviť pohrebné mohyly kofun a to detailnou charakteristikou hrobov vyskytujúcich sa v okolí mesta Nara. Okrem opisu mohýl sa práca zaoberá aj priblížením doby Kofun a predošlých období (Džómon a Jajoi), tzn. je podaný všeobecný prehľad o sociálnom a politickom zriadení Japonska, ako aj o zvykoch spojenými s pohrebmi.

Literatúra o predmetu práce bola dostupná predovšetkým v anglickom jazyku, ale taktiež boli použité zdroje napísané po japonsky. Počas výskumu sa zistilo, že aj keď v okolí Nary sa nachádza viac než 4000 kofunov, vedci sa zaoberajú iba s ich malým zlomkom. Preto množstvo materiálu k vypracovaniu témy bolo pomerne obmedzené.

Pohrebné mohyly môžu byť cisárske, alebo patriace osobe vysokého spoločenského statusu. Cisárske hroby sú vo vlastníctve *Agentúry imperiálnej domácnosti* a ich prieskum je zakázaný. Z tohto dôvodu sú dostupné iba poznatky o ich zovňajšku, prípadne o predmetoch nájdených na, alebo v blízkosti kofunu. Ostatné hroby sú menších rozmerov a sú zvyčajne objavené úplne náhodne, keďže vyzerajú ako lesy a splyvajú s prírodou. Týchto hrobov existuje veľký počet, väčšina z nich bola v čase ich objavenia už vyplienená, častokrát aj z vandalizovaná. Archeológovia a historici sa zaoberajú len s príkladmi, ktoré sú nejakým spôsobom výnimočné. Existuje preto veľmi málo vedeckých protokolov o ich výskume, prevažujú skôr povrchné informácie, ktoré nemôžu byť použité pre akademické účely.

Na príkladoch obsiahnutých v diplomovej práci sa dokázalo, že kým cisárske hroby boli stále vytvarované do podoby kľúčovej diery, mohyly nižšej dôležitosti mohli mať aj formu kruhu, alebo štvorca. Hroby boli zdobené hlinenými sochami haniwa, ktoré boli usporiadané podľa prísneho vzoru. Vo vnútri bola vyformovaná pohrebná komora, ktorú spočiatku tvorila jama vykopaná do hory, neskôr k nej bola vybudovaná kamenná chodba. V komore sa nachádzala buď rakva, alebo kamenný sarkofág. Predmety pochované so zosnulým sa vyskytovali ako v komore, tak aj vo vnútri truhly. Väčšinou to boli bronzové zrkadlá, bojové náradia vyhotovené taktiež z bronzu a hlinená keramika. Steny a strop miestnosti boli poskladané z kamenných kvádrov, ktoré vo výnimočných prípadoch boli zdobené maľbami čínskych ochranných duchov. Mohyly boli vybavené systémom na vodotesnenie, čo znamená, že ich dlážka bola vyskladaná

kamienkami a miestnosť bola uzavretá tak, aby cez steny neprenikala voda.

Vďaka modernej technológii sa vedcom podarilo vyvinúť špeciálny laserový a kamerový systém, ktorý umožňuje preskúmať vnútro mohyly bez toho, aby jeho vnútorné prostredie bolo narušené vstupom do komory. Týmto spôsobom sa získali poznatky napr. o maľbách na stene kofunu Kitora, alebo o vnútornom vybavení cisárskeho hrobu Čausujama. Ak sa táto technika osvedčí, to znamená, že ľudstvu bude prístupné obrovské množstvo nových poznatkov o doteraz chránených cisárskych hroboch a bezpochyby bude nasledovať rozkvet archeológie kofunov.

Resumé

The aim of this work is to introduce the ancient Japanese burial mounds called kofun by giving a general outlook about these constructions and by detailed description of ten selected tumuli from the Nara area. Among these examples mostly the graves of vasaal chiefs are described but burial mounds of emperors are also included. As an introduction to the main topic the burial practices of the previous periods (Jómon and Yayoi) are described. As the result of the work the similarities and differences between the two types of kofun are pointed out and also the special features of each kofun thanks to which they are considered to be important historical and cultural sites.

Zoznam použitých prameňov a literatúry

Odborná literatúra

KIDDER JR., J. Edward. *Himiko and Japan's Elusive Chieftdom of Yamatai: Archaeology, History, and Mythology*. Honolulu: University of Hawaii Press, 2007. 401 s. ISBN 978-0-8248-3035-9.

MASON, R. H. P., CAIGER, J. G. *Dějiny Japonska*. Z ang. prel. PhDr. Petra Müllerová, Ph.D., Praha: Miroslav Sobotka – Fighters Publications, 2007. 410 s. ISBN 978-80-86977-13-3.

IMAMURA, Keiji. *Prehistoric Japan: New Perspectives on Insular East Asia*. London: UCL Press, 1996. 246 s.

VASILJEVOVÁ, Zdenka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svodoba, 1986. 604 s.

MIZOGUCHI, Kóji. *An Archaeological History of Japan: 30,000 B.C. to A.D. 700*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2002. 274s. ISBN 0-8122-3651-3.

AIKENS, C. Melvin, TAKAYASU, Higuchi. *Prehistory of Japan: Studies in Archaeology*, New York: Academic Press Inc., 1982. 354s. ISBN 0-12-045280-4.

TSURUOKA, Ichiró. *Yayoi no „mura“ kara Kofun no „kuni“ e*. Tokio: Gakuseisha, 2002. 237 s. ISBN 4-311-20248-2.

MIKI, Fumio. *Haniwa, the clay sculpture of protohistoric Japan*. Angl. adaptácia Roy Andrew Miller. Tokio: C.E. Tuttle Co, 1960. 160 s.

MIKI, Fumio. *Haniwa*. Z jap. prel. Gina Lee Barnes. New York: Weatherhill, 1974. 151 s. ISBN 083482714X.

HIGHAM, Charles F. W. *Encyclopedia of ancient Asian civilizations*, New York: Infobase Publishing, 2004. 440 s. ISBN 0-8160-4640-9.

ROWTHORN, Chris. *Japan: ebook Edition*, Lonely Planet, 2009. 872 s.

Publikácie v periodikách

KIDDER JR., J. Edward. **The Newly Discovered Takamatsuzuka Tomb**. *Monumenta Nipponica*, 1972, roč. 27, č. 3, s. 245-251.

KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Tomb and Its Grave-Goods**. *Monumenta Nipponica*, 1987, roč. 42, č. 1, s. 57-87.

KIDDER JR., J. Edward. **Saddle Bows and Rump Plumes. More on the Fujinoki Tomb.** *Monumenta Nipponica*, 1990, roč. 45, č. 1, s. 75-85.

KIDDER JR., J. Edward. **The Fujinoki Sarcophagus.** *Monumenta Nipponica*, 1989, roč. 44, č. 4, s. 415-460.

Články z internetu

Jomon Dogu: The Mystery of the Broken Clay Dolls.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/just-what-was-so-amazing-about-jomon-japan/ways-of-the-jomon-world-2/jomon-crafts-and-what-they-were-for/the-mystery-of-the-clay-dolls/>, (21.5.2011)

Days of mourning and ways of burying.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/lifestyle-and-society-of-the-land-of-wa/days-of-mourning-and-ways-of-burying/>, (21.5.2011)

KEALLY, Charles T. Kofun Culture: Japanese Archaeology.

<http://www.t-net.ne.jp/~keally/kofun.html>, (30.5.2011)

Daily life during the Kofun Period.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/major-events-in-the-kofun-period/>, (6.7.2011)

The Kamado stove innovation improves home life.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/rebellion-in-kyushu-and-the-rise-of-royal-estates/village-settlement-patterns-the-homestead-emerges/the-kamado-stove-innovation-improves-home-life/>, (6.7.2011)

Types of tumuli and their evolution.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/>, (8.7.2011)

Shinju-kyo. <http://en.wikipedia.org/wiki/Shinju-kyo>, (15.7.2011)

Daisenryo Kofun (Emperor Nintoku's Tomb).

http://www.osaka-info.jp/en/search/detail/sightseeing_897.html, (10.7.2011)

Nara tomb discovery may stir debate over site of Queen Himiko's Realm.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/in-the-news-hashihaka-tomb-may-be-queen-himikos/in-the-news-hokenoyama-tomb-in-nara-queen-himikos-tomb/>, (6.7.2011)

Ancient burial chamber may be oldest in Japan.

<http://www.trussel.com/prehist/news185.htm>, (6.7.2011)

Hašihaka kofun. <http://ja.wikipedia.org/wiki/箸墓古墳>, (7.7.2011)

In the news: Hashihaka tomb may be Queen Himiko's.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/in-the-news-hashihaka-tomb-may-be-queen-himikos/>, (16.7.2011)

Could the Hashihaka burial mound in Sakurai, Nara be Queen Himiko's?

<http://heritageofjapan.wordpress.com/yayoi-era-yields-up-rice/the-advent-of-agriculture-and-the-rice-revolution/who-was-queen-himiko/the-yamatai-puzzle-where-was-himikos-headquarters/could-the-hashihaka-burial-mound-in-sakurai-nara-be-queen-himikos/>, (17.7.2011)

Ancient tomb unveiled in Nara. <http://www.freerepublic.com/focus/f-chat/2369804/posts>, (19.7.2011)

Bronze mirror fragments from 81 ancient mirrors unearthed at Sakurai

Chausuyama kofun suggest the tomb belonged to a powerful king of Wa.

<http://heritageofjapan.wordpress.com/2010/01/10/bronze-mirror-fragments-from-81-ancient-mirrors-unearthed-at-sakurai-chausuyama-kofun-suggest-the-tomb-belonged-to-a-powerful-king-of-wa/>, (30.7.2011)

KAKIYA, Yasuhito. **Ishibutai Kofun: Special Historical Site 7th century Asukamura, Shimanosho.**

<http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/ASUKAKOFUN/isibutaiK.html>, (23.7.2011).

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Asuka_Ishibutai_Kofun_side.jpg, (23.7.2011).

Takamatsuzuka Kofun. <http://abitabout.com/Takamatsuzuka+Kofun>, (24.7.2011).

KAKIYA, Yasuhito. **Takamatsuzuka Kofun (Special Historical Site).**
<http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/takamatutuka.html>, (24.7.2011)

KAKIYA, Yasuhito. **Other Takamatsuzuka Remains.**
http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/takamatu_ibutu.html, (24.7.2011)

KAKIYA, Yasuhito. **Seiryu ("blue-dragon").**
<http://www.asukanet.gr.jp/asukahome/ASUKA2/TAKAMATUTUKA/seiryu.html>, (24.7.2011)

Agency may take Takamatsuzuka tomb apart to save wall paintings.
<http://search.japantimes.co.jp/member/member.html?nn20050418a3.htm>, (25.7.2011)

Fujinoki Tumulus. <http://www.town.ikaruga.nara.jp/ikaho/e/kouza/f41.html>, (25.7.2011)

A study of Koguryo and ancient Japan. <http://www.dprk-tour.com/sub02/04-3-1.php>, (26.7.2011)

The Japan Times Online: The World's Window on Japan. 8.12.2001. **Filming reveals gold leaf use at Kitora Tomb.** <http://search.japantimes.co.jp/member/member.html?nn20011208b1.htm>, (26.7.2011)

Star chart in ancient Nara tomb to undergo Restoration.
<http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1169993/posts>, (27.7.2011)

Kitora tomb. http://en.wikipedia.org/wiki/Kitora_Tomb, (26.7.2011)

RENSHAW, Steve, IHARA, Saori. **Kitora Kofun: A Detailed Astronomical Star Chart in an Ancient Japanese Tomb.** September 2002.
<http://www2.gol.com/users/stever/kitora.htm>, (26.7.2011)

ISHIZAKI, Takeshi, KIGAWA, Rika. **Conservation of mural paintings of Takamatsuzuka and Kitora Tumuli in Japan.** Tokio: National Research Institute for Cultural Properties.
http://www.culture.gouv.fr/culture/dp/archeo/pdf/lascaux_ishizaki.pdf, (26.7.2011)

The Asahi Shimbun. 17.5.2010. **Kitora tomb mural deities on display.**
<http://www.asahi.com/english/TKY201005160138.html>, (26.7.2011)

**Fujinoki Tomb: Horse's harness, splendid glass, stones and other tomb treasures
hint of Korean connections.**

<http://heritageofjapan.wordpress.com/following-the-trail-of-tumuli/types-of-tumuli-and-haniwa-cylinders/what-sort-of-tomb-treasures-lie-within-the-ancient-burial-mounds/fujinoki-tomb-horses-harness-splendid-glass-stones-and-other-tomb-treasures-hint-of-korean-connections/>, (25.7.2011)

Obrazová príloha

Obr. 1: Mušľová hromada v Jošigo

Obr. 2: Dógu

Obr. 3: Pohrebný džbán z doby Jajoi

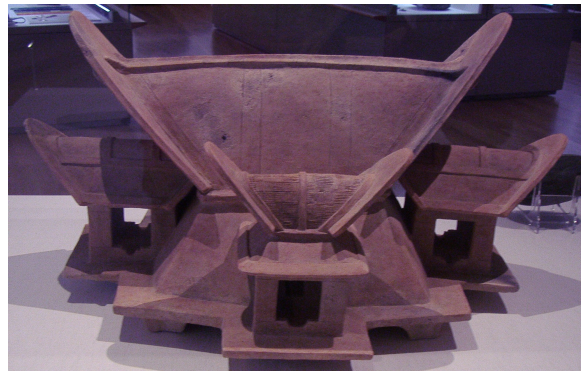
Obr. 4: Dom v Hiraide

Obr. 5: Pec *kamado*

Obr. 6: Ceremoniálne haniwy – v prednej rade haniwa valce, v strednej časti domy s rozličnými strechami, v pozadí ceremoniálne slnečníky

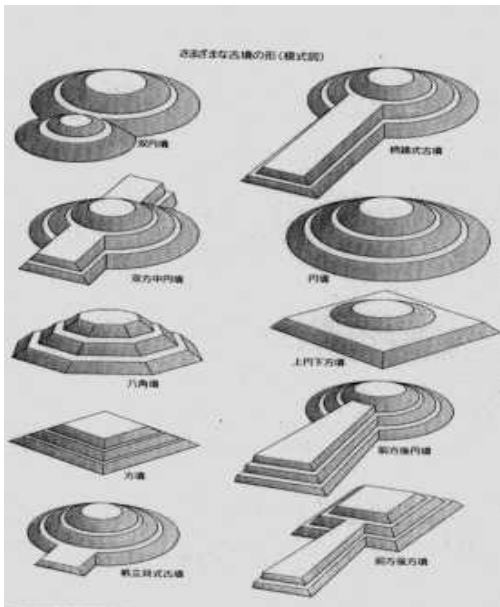
Obr.7: Haniwa dom so sedlovou strechou Obr. 8: Haniwa dom s valbovo-štítovou strechou

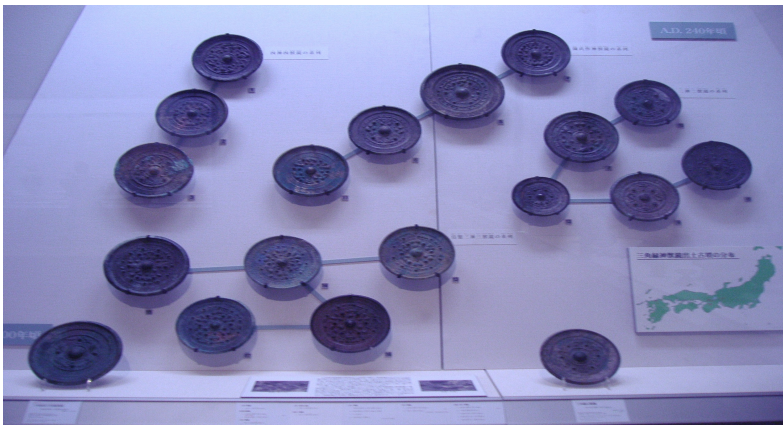
Obr. 9: Haniwy zobrazujúce ľudí, zvieratá a cylindre

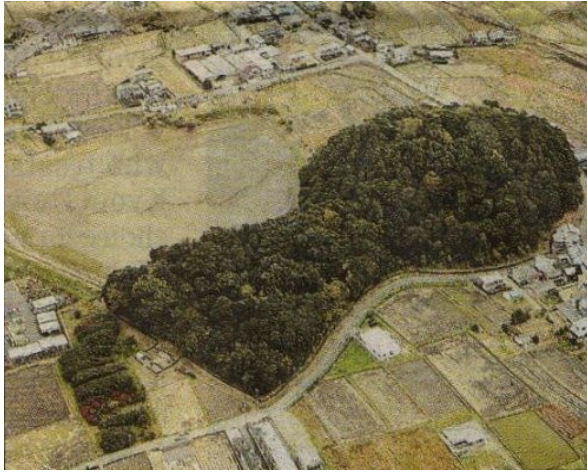
Obr. 10: Haniwa kôh s částami postroje vyrobených z kovu

Obr. 11: Rôzne tvary kofunov

Obr. 12: Bronzové zrkadlá

Obr. 13: Hašihaka kofun

Obr. 14: Pohrebná komora v mohyle Čausujama

Obr. 15: Pohrebná komora v mohyle Udozuka

Obr. 16: Išibutai kofun

Obr. 17: Takamacuzuka kofun

Obr. 18: Maľba na stene mohyly Takamacuzuka

Obr. 19 a 20: Maľby na stenách mohyly Kitora

Obr. 21: Fudžinoki kofun

Zdroje obrazovej prílohy

- Obraz č. 1: http://ja.wikipedia.org/wiki/ファイル:Yoshigo_Shell_mound-07.jpg
- Obraz č. 2: Autor
- Obraz č. 3: Autor
- Obraz č. 4: <http://www.city.shiojiri.nagano.jp/html/English/tourism.html>
- Obraz č. 5: <http://heritageofjapan.wordpress.com/>
- Obraz č. 6: Autor
- Obraz č. 7: <http://imagesvr.library.upenn.edu/>
- Obraz č. 8: Autor
- Obraz č. 9: Autor
- Obraz č. 10: Autor
- Obraz č. 11: <http://manga-sekai.blog.cz/1008/obdobi-jamato>
- Obraz č. 12: Autor
- Obraz č. 13: <http://heritageofjapan.wordpress.com/>
- Obraz č. 14: <http://heritageofjapan.wordpress.com/>
- Obraz č. 15: http://nippon-kichi.jp/article_list.do?p=1104
- Obraz č. 16: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Ishibutai-kofun>
- Obraz č. 17: http://www.secret-japan.com/forum/album_showpage.php?pic_id=529
- Obraz č. 18: http://en.wikipedia.org/wiki/Takamatsuzuka_Tomb
- Obraz č. 19: <http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20040713b4.html>
- Obraz č. 20: <http://www-cr.sephys.kyoto-u.ac.jp/>
- Obraz č. 21: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Fujinoki-kofun>

